در علیه ده غلطه ده (آره ولك) غزته‌سی اداره خانه‌سنه

ՊՈԼԻՍ Ղալաթիա, Նորատունկեան Խան

Les annonces sont reçues à la Direction du Journal "AREVELK" Galata, CONSTANTINOPLE.

Նամակ կամ որ և է գրութիւն պէտք է ուղղել ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԹԵՐԹԻ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

20 ՓԱՐԱ

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ

Ազգային, Գրական եւ Քաղաքական

20 ՓԱՐԱ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Պոլսոյ և գաւառներու համար տարեկան	140	Ղ.ք.
» » » վեցամսեայ	70	»
» » » եռամսեայ	40	»
Օտար երկիրներու համար տարեկան	40	Ֆրն.
» » վեցամսեայ	20	»

Դրամի փոխարէն փոստայի փուլ կ'ընդունուի, 115 դրուշի փուլը 100 դրուշի հաշուով։

[illegible] կը վճարուի։

Ծանուցմանց համար պէտք է դիմել ուղղակի Խմբագրութեան։

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

Քոլոմպիոյ և Վէնէզուէլլայի միջեւ ծագած վէճը օրուան խնդիր է եթէ ոչ բոլոր աշխարհի՝ գէթ բովանդակ Ամերիկայի մէջ։

Այս Հարաւ Ամերիկեան վէճին արտասովոր հանգամանքը սա է որ թէ՛ Քոլոմպիոյ և թէ՛ Վէնէզուէլլայի մէջ օրինաւոր կառավարութիւններ գտնուելով հանդերձ՝ երկուքին ալ դէմ ապստամբութիւններ կան, որոնք չկրնալով սակայն դիմանալ խռովարարները իր ծնունդ առած երկրին մէջ, փախած ապաստան գտած են փոխադարձաբար իրարու երկիր։ Այսինքն Վէնէզուէլլական ըմբոստները Քոլոմպիոյ հողը դիմած ապաստանած են, Քոլոմպիական ապստամբներն ալ Վէնէզուէլլայի սահմանները խոյս տուած ու ապաւէն գտած են։ Իսկ ինչ որ կատարեալ կ'ընէ քաղաքական այսպիսի անսովոր վիճակի մը տարօրինակութիւնը, երկու երկիրներուն փոխադարձաբար միմեանց ապստամբները սիրով ընդունելու պարմանալի երեւոյթն է։ Եւ առոր ալ պատճառն սա է որ երկու հանրապետութեանց կառավարութիւնները տրամագծապէս իրարու հակառակ գաղափարներ ունին։ Վէնէզուէլլայի մէջ ազատականներն են իշխանութեան գլուխը, որ հակառակ են կղերամոլութեան։ Իսկ Քոլոմպիոյ մէջ իշխող տարրը պահպանողականներէ կը կը բաղկանայ, որ բնականաբար հակառակ է ազատական սկզբունքներու և կղերամէտ է։ Այս է ահա պատճառը այն սիրալիր ընդունելութեան զոր երկուքին կառավարութիւնները կ'ընեն հակառակ կողմի ըմբոստներուն։

Բայց եթէ այս հետաքրքրական երեւոյթը կարենար փակուած մնալ լոկ իր հետաքրքրաշարժ կողմերին մէջ և ոչ իսկ կ'արժէր վրան խօսիլ։ Այլ դէպքն այն է որ իբրեւ թէ բաւական չըլլար սա Հարաւ. Ափրիկեան խնդիրը որ այնքան կը զբաղեցնէ քաղաքական աշխարհը, ահա Հարաւ Ամերիկեան խնդիր մըն ալ երեւան կուգայ ու կը սպառնայ եթէ ոչ զայն մոռցնել, գէթ արեւելեան ուշադրութիւնը պահ մը իր կողմը դարձընելով՝ զայն նսեմացնել, ինչպէս ըրաւ տարի մը Չինական խնդիրը։ Սակայն Քոլոմպիա ու Վէնէզուէլլա չպիտի կրնային այդպիսի սպառնալիք մը ըլլալ քաղաքական աշխարհի, եթէ իրենց մօտ չըլլար այն հռչակաւոր պարանոցը (Բանամա) որ կը միացնէ Նոր աշխարհի հիւսիսային և հարաւային մասերը, այսինքն կրկին Ամերիկաները և կը բաժնէ երկու մեծագոյն ովկէանոսները, Խաղաղական ու Ատլանտեան։ Ասկէ ոչ նուազ ծանրակշիռ պարագայ է այն հաւանականութիւնը թէ ինչպէս Միացեալ Նահանգները կը կասկածին եւրոպական միջամտութեան մը, գլխաւորապէս պարանոցին պատճառով, նոյնպէս եւրոպական տէրութիւնները կը կասկածին, և առաւելագոյն իրաւամբ, ամերիկեան մեծ հանրապետութեան միջամտութենէն՝ դարձեալ պարանոցին երեսէն։ Չի որչափ ալ տակաւին բացուած չըլլայ բնական այդ փոքրիկ անջրպետը, բայց բնաւ տարակոյս չկայ թէ անոր բացումը լոկ ժամանակի խնդիր է այլ եւս, ըլլայ Բանամայի ջրանցքը, կամ ըլլայ Նիքարակուայի ջրանցքը։ Եւ վերջին լուրերուն նայելով, աւելի հաւանական է թէ առջինը նախամեծար համարուի երկրորդին վրայ, որով Ֆէրտինանտ տը Լէսէփս ջրանցք մը աւելի թողած պիտի ըլլայ աշխարհի երեսը... միայն թէ իր մահէն վերջը դժբաղդաբար։

Բայց հիմակուհիմա խնդիրն առոր վրայ չէ, այլ առոր՝ թէ արդեօք Քոլոմպիական և Վէնէզուէլլական հանրապետութիւնները որ միեւնոյն կրօնքը (կաթոլիկ) ու լեզուն (սպանիական) ունին, պաշտօնապէս պիտի պատերազմի՞ն, թէ կռիւն իրենց մէջ սահմանափակուած պիտի կրնա՞յ մնալ, թէ Էքուատոր ու կեդրոնական Ամերիկայի հինգ հանրապետութիւնները պիտի խառնուի՞ն գործի, կամ ի՞նչ կերպով, այսինքն ո՞րը որի՞ն կողմը բռնելով, թէ ի՞նչ է պատճառը որ պատրաստութիւններ կը տեսնէ նաև Չիլի, և թէ մանաւանդ ի՞նչ պատճառաւ դաշնակցած են եղեր Արժանթին, Բերու և Պոլիվիա։ Նոյնպէս յոյժ հետաքրքրական է գիտնալ թէ Հարաւային Ամերիկայի մեծագոյն երկիրը, Պրազիլիա, ի՞նչ պիտի ընէ, եթէ արդարեւ բոլոր այդ տէրութիւնները, զորս յիշեցինք, կռուի բռնուին, այսինքն ահագնածաւալ տարածութեամբ ընդարձակ երկրի մը վրայ ընդհանուր պատերազմ մը սկսի, որուն անտարբեր հանդիսատես չպիտի կրնան ըլլալ Մ. Նահանգները, ինչպէս նաև Մեքսիկա, թող եւրոպական տէրութիւնները, որոնց մէկ քանին մասնաւորաբար Անգլիա, Ֆրանսա և Գերմանիա, ուղղակի շահեր ունին իրաց կացութեան պահպանման մէջ։

Այլ եթէ երբեք ծագի համամերիկեան այդպիսի մեծ պատերազմ մը, առաջին հետեւանքը որ պիտի ըլլէ անկէ, վերեւ յիշուած հարաւ-ամերիկեան բազմաթիւ հանրապետութեանց անունները, կազմութիւնները, սահմանները, և ներքին ու արտաքին վիճակները մանրամասնօրէն ծանօթացնելու հարկն է որ համաշխարհային մամուլին վրայ պիտի ծանրանայ, և զոր պիտի փութայ կատարել իւրաքանչիւրը հանդէպ իր ընթերցողին, ինչպէս օրինակի համար, Չինու և Ճափոնի պատերազմն ի յայտ բերաւ աշխարհի առջեւ այդ երկու երկիրներուն վրայ այնպիսի ծանօթութիւններ որ ցայն վայր աշխարհագրական գիրքերու և մասնագէտներու մտքին միայն վերապահուած էին։ Կամ ինչպէս որ Թրանսվալեան արդի պատերազմը միեւնոյն արդիւնքն ունեցաւ հարաւ. Ափրիկէի վրայ։ Նոյնը եղաւ նաև սպանեւամերիկեան պատերազմը Քուպայի, Բորթօ Րիքոյի և այլն մասին։ Ասոնցմէ աւելին պիտի ըլլայ տարակուսապէս Հարաւ. Ամերիկա, եթէ դժբաղդաբար պայթելու վրայ եղող ահռելի պատերազմն ընծայէ այդպիսի չարաղէտ առիթ մը, որուն գալուն առանց սպասելու, մանաւանդ թէ առանց փափաքելու, հարկ կը համարինք այժմէն իսկ համառօտ գաղափար մը տալ ընթերցողաց՝ հարաւ. Ամերիկայի վրայ, որ թէպէտև տարածութեամբ Եւրոպայի կրկինէն քիչ պակաս ընդարձակ է, բայց հազիւ Ֆրանսայի չափ բնակիչ ունի, այն է 37–38 միլիոն, որոնք ընդհանրապէս կաթոլիկ են և Սպաներէն կը խօսին, բաց ի Պրազիլիայէն, ուր Բորթուկալերէն լեզուն կը տիրէ, ըստ որում Պրազիլիա Բորթուկալի գաղթականութիւն էր երբեմն, մինչդեռ միւսները ամէնքն ալ սպանիական գաղթավայրեր էին, որոնք 19րդ դարու սկիզբը Նափոլէոնեան մեծ պատերազմներուն երեսէն Սպանիոյ կրած վիճակէն օգուտ քաղելով՝ հետզհետէ ապստամբեցան և կազմեցին անկախ հանրապետութիւններ։ Նոյնը ըրաւ նաև Պրազիլիա, սա տարբերութեամբ որ նախ կայսրութիւն հաստատեց և 1889էն ի վեր հանրապետութեան վերածուեցաւ վերջնականապէս։ Հետեւաբար այժմ կը պարունակէ հարաւ. Ամերիկա 10 հանրապետութիւն և մէկ եւրոպական գաղթավայր, այն է Կույանա, որ կը պատկանի Անգլիոյ, Ֆրանսայի և Հոլանտայի։ Իսկ Ֆալքլէնտ կղզիները որ Մակելլանի նեղուցին մօտերը կ'իյնան, կը վերաբերին միայն Անգլիոյ։ Այդ 10 հանրապետութեանց ութին անունները յիշուեցան արդէն վերը, միւս երկուքին անուններն են Ուրուկուայ և Փարակուայ, որ անոնց ամենէն փոքրերն են թէ՛ տարածութեամբ և թէ՛ բնակչաց թուով։ Իսկ ամենէն մեծ ու ընդարձակն է Պրազիլիա, որ 8 ու կէս միլիոնի չափ քառակուսի քիլոմէթր տարածութիւն և 16 ու կէս միլիոնի մօտ բնակիչ ունի։ Այլ ամենէն ծաղկեալ ու քաղաքակրթուածն է Շիլի կամ Չիլի, որ Հարաւ. Ամերիկայի Ճափոնը կրնայ համարուիլ, կամ նախկին Ասիոյ Փիւնիկէն, զի ինչպէս այդ վերջինը երկնցած էր Լիբանան լերանց ուղղութեամբ և կը նայէր Միջերկրականին՝ ուր կը պահէր ձախ նաւատորմիղ մը, նոյնպէս Շիլիի հանրապետութեան նեղ երկիրը կը տարածուի Անտեան լերանց երկայնութեամբ, հիւսիսէն հարաւ՝ անոնց արեւմտեան կողին վրայ, երեսը դարձուցած Խաղաղական Ովկէանոսին, որուն վրայ ունի հարաւ. Ամերիկայի ամենէն հզօր նաւատորմիղը, որ քանիցս ջախջախեց Պոլիվիոյ և Բերուի միացեալ զօրութիւնը, և երկուքին ձեռքէն ալ ընդարձակ սահմաններ առաւ, մանաւանդ Պոլիվիոյ, զոր զրկեց բոլորովին ծովային հաղորդակցութենէ և փակեց ցամաքին ներսը։ Եւ սակայն Շիլի 776000 քառ. քիլոմէթր տարածութիւն ու 3400000 բնակիչ միայն ունի։

Գալով Վէնէզուէլլայի և Քոլոմպիոյ, որոնց վրայ է խնդիրը, առաջինին տարածութիւնն է 1043900 քառ. քիլոմէթր ու բնակիչ $2^1/_3$ միլիոն, իսկ վերջինոյն՝ 1203100 քառ. քիլոմէթր տարածութիւն, և 3320000 բնակիչ։ Աւելորդ չենք սեպեր այս առթիւ յիշել թէ հարաւային Ամերիկայի միւս վեց հանրապետութեանց տարածութիւնն ու բնակչութիւնն ալ հետեւեալն է.

	տար.			բնակիչ
Էքուատոր	307000	քառ.	քիլ.	1,400,000
Բերու	1,137,000	»	»	2,980,000
Պոլիվիա	1,334,200	»	»	2,200,000
Արժանթին կամ Լափլադա	2,877,700	»	»	4,090,000
Ուրուկուայ	186,920	»	»	787,400
Փարակուայ	253,100	»	»	449,000

Իսկ եւրոպական գաղթավայր եղող Կույանայի ընդհանուր(*) տարածութիւնն է 437600 քառ. քիլոմէթր և բնակիչ 394 հազար 350. Նաեւ Ֆալքլէնտ կղզիները ունին 12350 քառ. քիլ. տարածութիւն և 1990 բնակիչ, ու Մակելլանի նեղուցին քով ըլլալուն համար միայն կարեւորութիւն ունին։

Ասոնցմէ աւելի ընդարձակ տեղեկութիւններ և իւրաքանչիւրին վրայ տեղագրական, ճարտարարուեստական, քաղաքական, և այլն մասնաւոր ծանօթագրութիւններ կը վերապահենք ուրիշ անգամի, երբ Քոլոմպօ-Վէնէզուէլլեան վէճը երթալով աւելի կարեւորութիւն առնէ։

Մ. ՆԱԹԱՆԵԱՆ

(*) Այս թիւերը կլոր հաշուով առնուած են՝ հետեւելով Շէրատէրի ամէնէն նորագոյն Աշխարհագրութեան։

ԳԻՏՈՒԹԵԱՆ ԴԻՒՑԱԶՆԵՐ

ՆՈՐՏԷՆՍՔԻՕԼՏ

Նորտէնսքիօլտ՝ որ այս վերջերս մեռաւ Սթոքհոլմի մէջ, մէկն է բեւեռային երկիրներու այն հռչակաւոր խուզարկուներէն, որոնք բաղդը ունեցած են իրենց նպատակը կատարելապէս իրականացնելու, և կրցած են վայելել այն գեղեցիկ հաճոյքը՝ զոր մարդ կը զգայ դժուարութեան մը յաղթելով։

Բնիկ Ֆինլանտացի էր, 1832ին ծնած Հէլսինկֆորսի մէջ, և պզտիկ տարիքէն կ'ընկերանար հօրը, որ չարունակ տեղափոխուելու հարկին մէջ կը գտնուէր՝ իբր հանքերու հսկիչ։ Այդպէսով է որ այցելեց Ուրալը։ 1857ին, գիտութեան ասպարէզին մէջ ճանաչուոր մըն էր արդէն, բայց կարգ մը պատճառներով ստիպուեցաւ հեռանալ Ռուսիայէն ու գնաց հաստատուեցաւ ըՍթոքհոլմ, ուր գիտութեանց Արքայական Ակադեմիին մէջ հանքաբանութեան դասախօս կարգուեցաւ, ստանձնելով միեւնոյն ատեն երկրաբանական ճիւղին տնօրէնութիւնը։

Եւ սակայն, չուզեց սահմանափակուիլ իր ուսումնասիրութեանց մէջ. բուռն փափաք մը ունէր բեւեռային անծանօթ շրջանակները այցելելու. 1859ին և 1861ին, Թօրէլի հետ, և յետոյ, 1864ին ու 1868ին ալ մինակը՝ իբր արշաւանքի պետ, գիտական ու աշխարհագրական հետազօտութիւն մը ըրաւ արջային կղզիներուն և Սբիցպէրկի մէջ։ Այդ արշաւանքներէն վերջինին միջոցին էր որ յաջողեցաւ հասնիլ մինչեւ բեւեռային 81.10 աստիճանը, ու պիտի կրնար աւելի յառաջանալ, եթէ երբեք բնական անպատեհ արգելք մը զինքը չկեցնէր։

Այդ ճամբորդութեան միջոցին ըրած գիւտերն ու ձեռք բերած արդիւնքը ահագին ոգեւորութիւն յառաջ բերին ժողովուրդին մէջ։ Արդէն արշաւանքը Կէօթպուրկ քաղքին կողմէ եղած հանգանակութեան մը շնորհիւ կազմակերպուած էր։ Միեւնոյն քաղաքին նպաստներով է որ Նորտէնսքիօլտ 1870ին նոր արշաւանք մը ձեռնարկեց դէպ ի Կրօէնլանտ, և շատ մը նոր յայտնութիւններ ըրաւ այդ երկրին երկրաբանական պատմութեան նկատմամբ։ Դարձեալ Կէօթպէրկի նաւատէրներէն մէկն էր, Պ. Օսքար Տիքսըն՝ որ 1875ին իր ծախքով կազմակերպուած արշաւախումբ մը դրաւ Նորտէնսքիօլտի տրամադրութեան տակ։ Նորտէնսքիօլտ այդ ճամբորդութեան միջոցին կտրեց Քարայի ծովը։ Ետքը, 1876ին յուլիսին, կրկին անգամ ձեռնարկեց նոյն ճամբորդութեան, և յաջողեցաւ մինչեւ Եէնիսէյի բերանը հասնիլ։

Ինքն ալ շատ զբաղած է հռչակաւոր «հիւսիս-արեւմտեան» ճամբայով, ու վերջապէս յաջողած է զայն գտնել։ Այդ ճամբան նշանաւոր է երկրախուզական պատմութեան մէջ։ Երբ ԺԵ. և ԺԶ. դարերուն մէջ յայտնուեցան Հնդկաստանի հարստութիւնները, նաւորդները սկսան փնտռել Չինական ջուրերը տանող ամենէն կարճ ճամբան։ Սէպաստիէն Քապօ ցոյց տուած էր Ասիոյ հիւսիսային կողմը, այդ «հիւսիս արեւմտեան» ճամբան, իբր ամենէն կարճը։ Ամբողջ երկու դար, նաւորդները ի զուր փնտռեցին զայն։ Այդ ճամբան գտնելու համար եղած ջանքերուն մէջ նշանաւոր են Ուիլ. Լուկպի և Չենսըլլըրի փորձերը 1554ին, Պըրրըկինըր՝ 1556ին, Արթիւր Բիթըրի՝ ինչպէս նաև Ճէքմէնինը՝ 1580ին, Հիւտսընինը՝ 1608ին, և Հոլանտայի Պատէնտի երեք ճամբորդութիւնները՝ 1594-1597ին։ Քուք ալ 1778ին փորձեց գտնել այդ ճամբան՝ Պէհրինկայի նեղուցէն մեկնելով, բայց չյաջողեցաւ։

Բոլոր այդ անյաջողութեանց վրայ, ալ Եւրոպայի մէջ սկսած էր յիմարութիւն համարուիլ Ասիոյ հիւսիսային կողմէն դէպ ի Չինական ջուրերը երթալու գաղափարը։ Նորտէնսքիօլտ, Քարայի ծովը այցելած պահուն, շատ հաստատ գաղափար մը կազմած էր Սառուցեալ Ովկէանոսի մէջ թափող ջուրերուն վրայ։ Գիտած էր որ որոշ ժամանակներու մէջ անոյշ և աղի ջուրերը իրարու կը խառնուին, ու մտածած էր թէ այդ ջուրերու միաւորումը կրնայ ծովեզերքէն մօտ գոյացնել նաւարկելի գիծ մը՝ որուն հետեւելով թերեւս կարելի պիտի ըլլար գտնել համբաւաւոր ճամբան։

Երբ այս կարծիքը յայտնեց, Շուէտի թագաւորը հետաքրքրուեցաւ, ու խոստացաւ իր թեւարկութեան տակ առնել այդ նպատակով կազմակերպուելիք արշաւախումբը։ Արշաւախումբը որ երկու նաւերէ կը բաղկանար, և որուն կը հրամայէր Նորտէնսքիօլտ, 1878 յուլիսին ճամբայ ելաւ։ Նորտէնսքիօլտ իրեն հետ առած էր Բալանտէր նաւապետը՝ որ արդէն իսկ 1875ին Եէնիսէյի գետաբերանը ելած էր. նաև իտալական ծովային բանակէն տեղակալ Պովը, դանիական ծովային բանակէն տեղակալ Հովկարդը, Ռուսիոյ արքայական գունդէն տեղակալ Նորտքիստը, շուէտական ծովային բանակէն տեղակալ Պրիւսվիցը, Ալմքիսթ և Սթիւքսպէրկ բժիշկները, ու բուսաբան մը՝ Բրոֆէսէօր Քիէլման։

Ճամբորդութիւնը սկիզբէն շատ յաջող եղաւ։ Արշաւախումբը գտաւ Թայմուր կղզին, Աքթինայի ծովածոցը, անցաւ Չէլիուսքինի առհարկու հրուանդանէն։ Օգոստոս 24ին արդէն իսկ հասած էր Քաթանկայի ծովածոցը. 27ին, կանգ առաւ Լենայի գետաբերանը, և նաւերէն մէկը՝ որ Լենա անունը կը կրէր, Եւրոպա վերադարձաւ՝ ճամբորդութեան մասին տեղեկութիւն տալու։ Միւս նաւը Վէկա՝ մինակ կը մնար։ Ճամբուն կէսը կտրուած էր արդէն, և կարելի չէր կասկածիլ ձեռնարկին յաջողութեան նկատմամբ։ Սեպտեմբերին, արշաւախումբը դարձած էր Սվիաթոյի–Նոս հրուանդանին շուրջը, անցած էր Արջային կղզիները ու ցամաք ելած էր Քոլիմայի բերանը։

Անկէ անդին սակայն բնաւ գետի չհանդիպեցան, և տարիկ պատճառ եղաւ որ Պէհրինկայի նեղուցէն 120 մղոն հեռու՝ Քոլիուչինի ծովածոցին մէջ սառնակոյտերը շրջապատեն նաւը. Վէկա անոնց մէջ բանտարկուած մնաց ամբողջ ութը ամիս, 1878 սեպտեմբեր 28էն մինչեւ 1879ի մայիսի վերջերը։ Նորտէնսքիօլտ չուզելով պարապ անցընել այդ ակամայ դադարը, իր ժամանակը գործածեց ծովեզերքին վրայ ձմերող բնիկներու բարքերը ուսումնասիրելով, և վերադարձին շատ հետաքրքրական տեղեկութիւններ բերաւ իրեն հետ։

Այդ ճամբորդութեան շրջանն ալ անցաւ սակայն. Վէկա 1878 յուլիս 18ին, իրիկուան ժամը երեքուկէսին արեւմտեան հրուանդանը դառնալով, Պէհրինկայի ծովը կը մտնէր։ Ճամբորդութիւնը յաջողութեամբ պսակուած էր. և սեպտեմբեր 3ին, Նորտէնսքիօլտ Եօքօհամայէն Շուէտի թագաւորին կը դրկէր հետեւեալ հեռագիրը.— «Շուէտական արշաւախումբը իր շնորհաւորութիւնը կ'ուղղէ իր օգոստափառ պաշտպանին. արշաւախումբը հասած է իր ճամբորդութեան նպատակին. Հիւսիս-արեւմտեան ճամբան գտնուած է և նոր ովկէանոս մը բացուած է, առանց մարդու մը կորուստին, առանց ո՛ և է հիւանդութեան ենթարկուելու, և առանց նաւին վնասուելուն։»—

Նորտէնսքիօլտ աննկարագրելի ոգեւորութեամբ ընդունուեցաւ Եւրոպայի մէջ։ Նափլի, Հռոմ, Լոնտոն, Բարիզ տօնեցին զինքը։ Բարիզ ժամանումը զուգադիպեցաւ գիտական ընկերութեանց համաժողովին գումարման, 1880 ապրիլին, և այդ պարագան առիթ մը եղաւ որ շատ աւելի մեծ ու նշանակալից ընդունելութիւն մը ըլլայ իրեն։ Նորտէնսքիօլտ Շան զ'Էլիզէ Սէռքին մէջ խօսեցաւ և իր բանախօսութիւնը ամբողջովին արտատպուեցաւ Պաշտօնաթերթին մէջ։ Յաջորդ օրը, Ժիւլ Ֆէրրի զայն դրուատեց Սորպոնի մէջ և յայտարարեց թէ Նորտէնսքիօլտ Պատուոյ Լէգէոնի հրամանատար անուանուած է։ Այս որոշումը ընդհանուրին ծափահարութեան արժանացաւ։ Նաւապետ Բալանտէր ալ՝ որ Նորտէնսքիօլտի կ'ընկերանար, Պատուոյ Լէգէոնի սպայ անուանուեցաւ։ Ի յիշատակ իր ճամբորդութեան, Բարիզի Քաղաքապետութեան Խորհուրդը յատկապէս պատրաստուած մետալ մը տուաւ Նորտէնսքիօլտի. գիտական ակադեմին, իրեն ի պատիւ բացառիկ նիստ մը գումարեց. Կամպէթթա՝ որ ճամբորդութեան մէջ կը գտնուէր, Բարիզ վերադարձին՝ իբր Երեսփոխանական Ժողովի ատենապետ զայն ընդունելու համար. Աշխարհագրական Ընկերութիւնն ալ ոսկէ մեծմետալը տուաւ անոր։

1880 ապրիլ 24ին, Շուէտի թագաւորը Նորտէնսքիօլտը ընդունեց Սթոքհոլմի մէջ, և պառոնութեան տիտղոսը օժտեց զայն։ Նորտէնսքիօլտ ստացաւ նաեւ այն 25,000 կոլտէնի պարգեւը, զոր Հոլանտա 1611ին որոշած էր տալ «հիւսիս արեւմտեան» ճամբան գտնողին։

Երկու տարուան հանգիստէ մը ետքը, Նորտէնսքիօլտ 1883ին նոր արշաւախումբ մը կազմակերպեց դէպ ի Կրօէնլանտ, և 230 քիլոմէթր տարածութեամբ տեղ շրջեցաւ, առանց սառոյցէ ազատ անկիւն մը գտնելու։

Իր վերջին ճամբորդութիւնը եղաւ ատիկա։ Անկէ ի վեր, կը մասնակցէր Շուէտի և օտար պետութեանց գիտական կաճառներուն, միեւնոյն ատեն առաջ տանելով իր ուսումնասիրութիւնները։

Իր արշաւանքներուն գիտական տեսակէտով ունեցած օգտակարութիւնը շատ մեծ է։ Ինք հաստատեց թէ մարդկային սեռը երբեմն ծաղկած էր բեւեռային երկիրներուն մէջ, և ո՛չ թէ հասարակածային երկիրներուն մէջ, ինչպէս կը կարծուէր։ Իսկ Վէկայի ճամբորդութեան տնտեսական օգուտները յուսացուածին չափ մեծ չեղան, որովհետեւ «հիւսիս-արեւմտեան» ճամբան շատ բացառաբար միայն ձեռք առնուեցաւ։

ԽՕՍՔԵՐԸ ԿԸ ԽԵՂԱԹԻՒՐՈՒԻՆ

Մենք չէինք ըսած թէ «Բագուցի աղա Լուտֆիկ Յարութիւնեանի շինելիք տասը խանութի հրատարակութիւնը հաստատող ո և է լուր չկայ վանքին մէջ», ինչպէս կը գրէ Սուրհանդակ (Թիւ 738)։

Մենք չէինք ըսած թէ «այդ տեսակ լուր մը կամ խոստում մը չէ եղած» ինչպէս կը գրէ Մանզումէ (Թիւ 77)։

Ահա՛ մեր ըսածները.

Երուսաղէմի վանքին սեպհական հողին վրայ Աղա Լուտֆիկ Յարութիւնեանի շինելիք տասը խանութի լուրը «կանիահաս է եւ է տակաւին», Աս չի նշանակեր թէ այդպիսի լուր մը գոյութիւն չունի։ Կանիահաս բառին նշանակութիւնը սորվելու համար Մանզումէի Երուսաղէմի

—)(89)(—

ԹՕՐԺ ՕՆԷ

ԿԵԱՆՔԻ ՊԱՅՔԱՐԸ

ՍԱՌԱ ԿՈՄՍՈՒՀԻՆ

ԺԴ.

Երկու սիրահարներն ալ կը սկսին իրար մեղադրել՝ իրենց ըրած զոհողութեանց համար։ Ու այդքան անգութ թեւակոխութիւններէ ու բռնազբօսիկ պաշտամունքէ յետոյ՝ երկուքն ալ կը սկսին զիրար ատել այնքան որքան չէին սիրած զիրար։

Բիէռ չպատասխանեց։ Ֆրօսառ գաղտագողի կը դիտէր զայն՝ մտածկոտ։

Սէվրաքի սա խօսքը իր ուշադրութիւնը գրաւած էր. «Բուռն ու անհարկու է ան»։ Ու յանկարծ Սառայի յոխորտ դիմագիծը ու անեղծանելի աչքերը իր յիշողութեան առջեւ պատկերացած էին։ Այդ անողոք, վտանգաւոր կինը Սառայէն ուրիշ մէկը չէր կրնար ըլլալ և այդ ամուսինը, որուն բարեկամութիւնը ու վստահութիւնը այնքան ամօթալի ըրած էին Բիէռը, Քոնվէնէլի կոմսը ըլլալու էր։ Ֆրօսառ իր այդ ենթադրութեանց վրայ հաստատուեցաւ թէ Բիէռ ի՛նչու համար այնքան տխուր էր և ի՛նչու խոյս կուտար օրիորդ Պլանշէն։ Այո՛, սա էր ճշմարտութիւնը։ Երիտասարդ քարտուղարը հիմա կ'ըմբռնէր իր բարեկամին կացութեան դժուարութիւնը։ Ի՞նչ ընել, որքան անկեղծօրէն կը մեղքնար զայն։ Ո՛չ փափաք չէր զգար ծաղրել անոր տխրութիւնը։ Այդ սիրային արկածը կրնար աղէտ մը յանգիլ ի վերջոյ։ Զօրավարը շատ բուռն սէր մը ու գորով մը ցոյց կուտար իր կնոջ նկատմամբ։ Եթէ ամենափոքր բան մը նշմարէր, Սէվրաքի դիրքը կրնար մեծապէս խախտիլ։ Եւ եթէ ուզէր իսկ պաշտպանել իր բարեկամը, ի՞նչ պիտի կրնար ընել կոմսին դէմ, որ լաւ մենամարտիկ մըն էր։ Ֆրօսառ կը զարմանար թէ Բիէռ ի՛նչպէս կարող եղած էր այդ մեղապարտ արարքը գործելու. բայց չէ՞ մի որ Սառայի տարփանքը ամէն ինչ կը բացատրէր։ Այս վերջինը նախ յայտնած էր իր սէրը ու յետոյ զայն առաջնորդած էր այդ անել ճամբուն մէջ։ Նոտարը նաեւ իր զարմանքը կը յայտնէր մտովի՝ մանկամարդ կնոջ այն ճարտարութեան նկատմամբ, որով ան կրցած էր պարտկել իր սիրային յարաբերութիւնները Սէվրաքի հետ։ Այդ բուռն սիրոյն ապացոյցները ինքն ալ նշմարած էր՝ երբ կոմսը իրիկուան մը սրահին մէջ ծանուցած ըլլալով Սէվրաքի վիրաւորուելուն լուրը, կոմսուհին վրդովուած էր, սակայն առանց ինքզինքը մատնելու։ Ըսել է այդ կինը ստուգիւ անհարկու էր իր բարոյական զօրութեամբ, և շատ հաւանական էր որ իր սիրահարէն չբաժնուէր։ Սէվրաքը անոր ձեռքէն ազատելու համար՝ բացառիկ պարագաներու պէտք կար։

—Ուրեմն առո՞ր համար է որ այդքան շուտ կը մեկնիս Ֆրանսայէ, ըսաւ Ֆրօսառ իր մտածման հետեւելով կարծես։

—Այո՛, և որուն համար ալ չես զարմանար հիմա։ Իմ անկումիս մէջ իսկ քիչ մը պարկեշտութիւն պահած եմ տակաւին։ Ոչ մէկ բան պիտի կրնայ զիս կապել այն սիրոյն՝ զոր խզած եմ։ Որոշեցի հեռանալ Ֆրանսայէն և պիտի հեռանամ։ Հոն, ազատ ըլլալով՝ պիտի կրնամ առաւելել, գէթ առանց սարսափուած ըլլալու ինքզինքս կղզել։

Սէվրաք պահ մը կանգ առաւ յուզումէն հեղձամղձուկ։

—Եւ յետոյ պատճառը սա է որ, սիրելի Ֆրօսառ, հոն չարունակ կը կռուին. յարգել Բիէռ։ Պատերազմը անշուշտ պիտի սկսի, շատ մը վտանգներ պիտի փոխանակուին, և կ'աղաչեմ ձեզ թէ այս անգամ այնպէս մը պիտի յարմարցնեմ որ մահուան գնդակը չվրիպի։

—Այլապէս խօսելով ինքզինքդ սպաննել պիտի տաս, գոչեց Ֆրօսառ։

Բիէռ սկսաւ ջղաձգօրէն ծիծաղիլ։

—Սիրելի՛ս, աւարիկ տարի մըն է որ առոր կ'աշխատիմ, և սակայն կը տեսնես որ չեմ յաջողիր։ Կ'երեւայ թէ մահը հեռու կը փախչի ինէ։ Կը յիշե՞ս Մարէշալ Նէյի սա խօսքերը, որ Վաթէրլոյի պատերազմի դաշտին վրայ ըսաւ. «Կ'ուզէի որ բոլոր այդ գնդակները փորս մտնէին»։ Ու մարէշալը պատի մը անկիւնը մեռաւ թշուառութեամբ։ Ո՛վ գիտէ թէ ես ալ տխուր մահ մը չպիտի ունենամ։ Մահը պչրուհի մըն է որ կը մերժէ անձնատուր ըլլալ իրեն ցանկացողին։ Բայց ո՛չ, միշտ դժբախտ չպիտի ըլլամ։ Ու ակնկալուած ժամը վերջապէս պիտի հասնի։ Այդ օրը, Ֆրօսառ, երբ լրագրի մը մէջ կարդաս Սէվրաք հրամանատարին մահը, շատ մի անձկեր, որոնք իմ յիմարական արկածախնդրութիւնս նշմարած էին, պիտի ըսեն. «Այդ աղան տկար գլուխ մը ունէր...» Միայն դուն, գիտնալով իմ այդ ընթացքիս շարժառիթները, պիտի ըսես. «Ո՛չ, տկար սիրտ մը ունէր»։ Քանի մը կաթիլ արցունք պիտի թափես իմ վրաս, զիս սիրելուդ համար, բայց կը խնդրեմ որ շատ չցաւիս որովհետեւ մահը ինծի պիտի պարգեւէ հանգիստ, մոռցում և նոյն իսկ ներում։

(Շարունակելի)

Քրոնիկագրին դիմելու հարկ չի կար, դատանելու պէտք ունեցողները կրնան երթալ ձեռքը պագնել, այդ ուրիշ խնդիր է, բայց ուշադրութիւն հետեւեալ տողերուն՝ որոնց վրայէն լռութեամբ կ'անցնի ազնիւ Քրոնիկագիրը։

Աղա Լութֆիկ այսպիսի մեծարութիւն մը կը յայտնէր աղայօրէն եւայն.... բայց աղա Լութֆիկ մերժելո՛վ մերժեց եւ խա ճիշդ ըսեց թէ երբէք չէր ուզեր իրեն համար այդպիսի յրագրական հրատարակութիւններ... ևայլն, (Արեւելք թիւ 4691)։

Այս տողերէն բաւական կ'երեւայ թէ լուրը սուտ չէ, այլ կանխաւ, որովհետեւ Աղա Լութֆիկ, ի՛նչ ի՛նչ պատճառներով որ Քրոնիկագիր էֆէնտիին ալ ծանօթ են, չէր ուզեր հրատարակել մինչեւ որ չիրականանար, ինչպէս որ դեռ ձայն մը ձուն մը չի կայ։ Այսպէս չէ՞ր, կրնա՞ք հերքել այս ճշմարտութիւնը, Պ. Քրոնիկագիր։

Գալով Ջուրի խնդրոյն՝

Հաճեցէ՛ք գիտնալ որ Ձեր տեսած Սողոմոնի աւազաններէն մինչեւ Երուսաղէմ, ջուրի ճամբաները փութով կը շինուին, լրանալու մօտ են ու մէկ երկու ամիսէն ջուրը այդ ճամբաներէն անցնելով պիտի թափի Երուսաղէմ, երկու մեծ աւազաններու մէջ ամբարուելու համար, իսկ երկաթուղիի ճամբով այժմ առատ ջուր կուգայ և ասոնց համար վանքէն ո՛չ կուտ մը պահանջուած է, ո՛չ աղա Լութֆիկ կուտ մը վճարած է և ո՛չ ալ վճարել խոստացած։

Այս լուրերը, իբրեւ ճշմարտութիւն կրնաք հիմայ հաղորդել որո՛նց որ կը փափաքիք ու շարունակել Ձեր ծանօթ քրոնիկները, միայն թէ՝ Ձեզ վերապահեցէք Ձեր դասերը՝ որոնց ո՛չ պէտք ունինք և ո՛չ ալ կը փափաքինք լսել, թո՛ղ թէ նախանձէ՛լ թէպէտ անո՛ւց աճ գոյութիւններ ի գոյ ածելու théocratique հանգամանքներով օժտուած ալ ըլլան միշտ, ինչպէս կ'երեւան....

ՎՐՕԵՐ

Քաղաքական Լուրեր

ՉԻՆՈՒ ԴԷՊՔԵՐԸ

Չուն իշխանը.—Ընդունելութեան ծրագիրը.—Լի Հունկ Չանկ.—(Թայմզ»ի թղթակցին հեռագիրը։)

Պերլին, 22 օգոստոս.— Լրագիրները այսօր հրատարակեցին ծրագիրը այն ընդունելութեանց որոնք պիտի ըլլան չինական պատուիրակութեան։ Ինչպէս յայտնի է, այդ պատուիրակութիւնը որուն պետն է Չուն իշխանը, կու գայ ցաւակցութիւն յայտնելու Բէքինի գերման նախորդ դեսպան Պարոն Փոն Քէթելէրի սպանութեանը համար։ Չինական պատուիրակութիւնը օգոստոս 26ին Բոցտամ կը հասնի։ Պատուիրակութեան անդամները պիտի ընդունուին համաձայն իրենց պաշտօնին որ է ներողութիւն խնդրել։ Սան-Սուսիի մէջ պիտի բնակին։ Գերմանիոյ կայսրը հետեւեալ օրը զանոնք պիտի ընդունի Պէրլինի պալատան մէջ։ Կայարանէն սկսեալ հեծելագունդ մը պիտի հետեւի Չուն իշխանին. պալատան բակին մէջ ալ հետեւակներու ջոկատ մը զինուորական պատիւներ պիտի ընէ անոր։ Կայսրը իր հետեւորդներուն հետ սպիտակ սրահին մէջ պիտի ընդունի չինացի իշխանը։ Ընդունելութեան ներկայ պիտի գտնուին նախարարապետ Փոն Պիւլով կոմսը, միւս նախարարները և զօրավարներ ու ծովակալներ։ Ծրագիրը այնպէս մը պատրաստուած է որ չինական պատուիրակութիւնը անցնի Պէրլինի գլխաւոր պողոտաներէն։ Ֆոն Մոլթքէ զօրավարը և Շուլէրին կոմսը Բոցտամէն պիտի ընդունին չինացի իշխանը։

Բէքին.—Այս վերջին օրերս Լի-Հունկ-Չանկ հիւանդութեան նոր տագնապներ ունեցաւ։ Այսօր աղէկ է։ Բանակցութեանց միջոցին չափազանց աշխատած ըլլալուն համար տկարացած է։ Չինկ իշխանը կ'ըսէ թէ Չինու արքունիքէն դեռ պատասխան մը չէ ընդունած այն հեռագրին համար, որով արտօնութիւն ուզած էր բրոթոգոլը ստորագրելու։ Չինկ իշխանը նոր հրահանգ ուզեր է ստիպողաբար և անմիջական պատասխանի մը կը սպասէ։

Բէքին, 23 օգոստոս.—Լի-Հունկ Չանկ մինչեւ հիմա աշխուժեանց հետ բոլոր բանակցութիւնները կատարելէ ետքը, հիմա մէկ կողմ քաշուած և Չինկ իշխանին թողած է գործին ամբողջացումը։ Լի-Հունկ-Չանկ, չինեւճաբոնական պատերազմէն ետքը կատարուած բանակցութեանց միջոցին եղածին պէս, հիմակ ալ միեւնոյն դժուարին կացութեան մէջ կը գտնուի։ Չինական լրագիրները կ'ամբաստանեն զայն՝ օտարականներուն առջեւ տեղի տալուն և մանաւանդ Թագուի ամրութեանց քանդումը թող տուած ըլլալուն համար։ Պաշտօնատարներէ ոմանք խնդրած են արքունիքէն որ Լի-Հունկ Չանկ, իբրեւ իր երկրին գերագոյն շահերուն դէմ մեղանչող մը, պատժուի։

—(Թայմզի թղթակցէն) Չինու արքունիքը տակաւին կը քննէ բրոթոգոլը։ Օտար դեսպանները դեռ կը սպասեն կայսերական երեք հրամանագիրներու հրատարակութեանը, որոնք յաւելուածական պատիժներ կը սահմանեն, համալսարանի ընդունելութեանց քննութիւնները կը դադրեցնեն և զէնքերու ներածումը կ'արգիլեն։ Այդ հրամանագիրները անհրաժեշտ են՝ բրոթոգոլին յարակից գրութիւնները ամբողջացնելու համար։ Դեսպանները մինչդեռ սպասելու վրայ են, չինական զինուորներուն մէջ մեծ քանակութեամբ զէնքեր ու ռազմամթերքներ կը շինուին, առանց հաշուելու դուրսէն առնուածները, մանաւանդ Եանկ-Չէի ճամբով։

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ

Ցարին ուղեւորութեան առթիւ.—Քաղաքական յանցաւորներուն ներում.—Պ. Լուպէի ուղղեալ բաց նամակ։

Բարիզ 23 օգոստոս.—Ֆիկառօ հետեւեալ բաց նամակը կը հրատարակէ որ Հանրապետութեան Նախագահ Պ. Լուպէի ուղղուած է.

«Վստահ ենք թէ Պ. Նախագահ, ձեր սրտին զգացումներուն և ձեր ոգւոյն հակումներուն համաձայն խօսած պիտի ըլլանք. խնդրելով որ հանդէսը կատարեալ և ուրախութիւնը միաձայն ըլլայ և թէ այն օրը՝ ուր Նիքոլա Բ. կայսրը ոտք դնէ մեր հողին վրայ, այդ օրը բացակայ կամ տարագրեալ մէկը չգտնուի։ Արդ, հիմա կան Ֆրանսացիներ որոնց համար Ֆրանսական երկիրը արգիլուած է. պէտք չէ՞ որ անոնց ձայնն ալ գտնուի այն ձայներուն մէջ որոնք պիտի ողջունեն դաշնակից վեհապետը և Հանրապետութեան Նախագահը։ Մեր այս աղերսագիրը հերձուածի ոգիի արդիւնքը չէ, վասն զի եթէ տակաւին կան պատժի յատուկ կարգ մը տեղեր այն տեսակ անձեր որոնք մեզի նողկանք ազդող այդ վարդապետութեանց արտայայտութեան համար պատժուած են, անոնց համար ալ արձակում կը խնդրենք, որպէս զի մասնակցին այս ուրախութեան։ Պ. Պ. Տէրուլէտ, Մարսէլ Հապէր, Պիւֆէ, ալ Լիւր Սալիս և Ժիւլ Կէրէն շատ մը յանցանքներով ամբաստանուեցան։ Ոստիկանութեան ու Գերագոյն Ատեանի դատարաններէն և ոչ մէկը կրցաւ ապացուցանել Ֆրանսայի նկատմամբ անոնց ունեցած սիրոյն վրայ։ Աքսորեալները, ինչպէս կը հաստատեն անոնց լրագիրները, միահաղոյն կերպով կը յորդորեն իրենց բարեկամները մոռնալ վէճ-խնդրութիւնները, մէկ կողմ դնել կուսակցութեան նկատումները և ամէն կերպով ազնուացնել՝ ամբողջ ժողովուրդին կողմէ Ռուսիոյ կայսեր և Ֆրանսական Հանրապետութեան Նախագահին մատուցուելիք յարգանքներուն։ Ամէնքն ալ իրենց քաղաքացիի պարտականութիւնները պիտի կատարեն, սակայն կատարուած հանդէսներուն արձագանգը վիշտ պիտի պատճառէ բացականերու բարեկամներուն և տարագրեալները այդ կերպով աւելի դառն պիտի զգան՝ Ֆրանսայէն իրենց հեռու գտնուիլը։ Ասկէ առաջ պիտի գայ պատժի սաստկացում մը զոր ոչ օրէնքին խստութիւնը կանխատեսած է և ոչ ալ դատաւորներուն անաչառութիւնը։ Դուք, Պ. Նախագահ, պէտք եղած իշխանութիւնը ունիք, վերջնելու այդ վիշտերը։ Ֆրանսայի հիմնական կանոնագիրը որ ներում շնորհելու իրաւունքը կու տայ Խորհրդարանին, ձեզի ալ միեւնոյն իրաւունքը տուած է։ Վեհապետական ամէնէն ազնիւ ու թանկագին ստորոգելիքը տուած է ձեզի։ Ներում շնորհեցէք քաղաքական բոլոր դատապարտուածներուն, որպէս զի մեր երկրին բնակիչները իրենց ամբողջութեամբը ընդ առաջ երթան մեր մեծանուն դաշնակցին։ Այն յարգանքին վրայ զոր ձեր անունը կը շրջապատէ, պիտի աւելնան նաեւ երախտագիտութիւնը ու համակրութիւնը։ Այդ կերպով ամենայն ազդուութեամբ աշխատած պիտի ըլլաք այս գործին որ ձեր բարձր պաշտօնին և ձեր կամքին կը վերաբերի, այն է վերստին հաշտութիւն։»

ԹՐԱՆՍՎԱԼԻ ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ

Ռուսիոյ կայսրը եւ Թրանսվալ.—Քորնուայլի դուքսը.—Լորտ Քիչնէրի յայտարարութիւնը.—Զինուորական գործողութիւններ։

Բարիզ, 22 օգոստոս—(Ֆրանսական թերթէ մը Բելճիքայի թղթակցէն).—Ռուսիոյ նախկին նախարար Պ. Վիթէի հետ մտերմական յարաբերութիւններ ունեցող ռուս անձնաւորութիւն մը ինծի կը հաղորդէ Ռուսիոյ կայսեր Ֆրանսա կատարելիք ուղեւորութեանը մասին յաւելուածական տեղեկութիւն մը զոր, հակառակ անտեղեակ մը ըլլալուն, չեմ վարանիր ձեզ հաղորդելու, վասն զի ստոյգ աղբիւրէ առնուած է։ Նիքոլա Բ. կայսրը երբ Ֆրանսա հասնի, կարելի է ըսել թէ, Անգլիացիներուն և Պոէրներուն միջեւ հաշտութիւն մը պիտի բերէ։ Արդէն իբրեւ միջնորդ բանակցութիւններ ալ կատարած է, և կ'երեւայ թէ վերջնական համաձայնութիւնը պիտի կատարուի այն տեսակցութեան մէջ զոր Ցարը պիտի ունենայ Անգլիոյ թագաւորին հետ, դէպ ի Տէնմարք ճամբայ ելլելէ առաջ։ Հաշտութեան պայմանները պատուաւոր են թէ՛ Պոէրներուն և թէ Անգլիացիներուն համար։ Հարաւային Ափրիկէի երկու հանրապետութիւնները կատարելապէս անկախ երկիրներ պիտի ճանչցուին, բայց Մեծն Բրիտանիա պիտի գրաւէ Ռանտի հանքերուն երկիրը և պատերազմական տուգանք մը պիտի պահանջէ։

Քէբթաուն, 21 օգոստոս.—Քորնուայլի դուքսը, այսօր, Համալսարանի դիւանագէտ անուանուեցաւ, այդ տեսակ պարգեւներու համար սովորական եղած արարողութեամբ։ Այսօր այլափոխական թափօր մը կատարուեցաւ՝ կազմուած սայլերէ որոնք Բաբելոնայ դարթովայրին յառաջդիմութիւնները և ներկայ դէպքերը կը ներկայացնէին։

Քէբթաուն, 22 օգոստոս.—Սիմընսթաունի պոէր գերիները Քորնուայլի դուքսին ու դքսուհիին նուիրեցին անձեռնոցի քանի մը մանեակներ և վաճառի ձեւով քորդ մը։ Ասոնց բոլորն ալ Պ. Քրիւկէրի պատկերը կրող դրամներէ շինուած են։ Նուէրներուն հետ կայ նաեւ ուղերձ մը։ Նուիրատուները, դուքսին կողմէ յայտնուած փափաքի մը համաձայն, ներկայացան Նորին Բարձրութեանց։

—Լորտ Քիչնէր, հեռագիր մը ուղղելով Քորնուայլի դուքսին, ցաւ յայտնեց թէ պիտի չկրնայ Նորին Բարձրութեանց հետեւիլ ամբողջ ուղեւորութեան միջոցին, Լորտ Քիչնէր, Հարաւային Ափրիկէի բրիտանական բանակին անունով, հաճելի ուղեւորութիւն մը և կատարեալ երջանկութիւն մաղթեց դուքսին ու դքսուհիին։ Քորնուայլի դուքսը սապէս պատասխանեց Լորտ Քիչնէրի.

«Ձեր սիրալիր հեռագրին համար շնորհակալութիւն կը յայտնենք թէ՛ ձեզ և թէ ամբողջ բանակին։ Հարաւային Ափրիկէի մէջ մեր ուղեւորութիւնը շատ հաճելի եղաւ. նաեւ մեծ հաճոյք պատճառեց մեզի՝ հոս մեզ նկատմամբ ցոյց տրուած հաւատարմութիւնը ու բարեացակամութիւնը։ Եթէ մեր այցելութիւնը լաւ արդիւնքներ ունենայ, մեր երախտագիտութիւնը մեծ պիտի ըլլայ։ Եթէ կարելի ըլլար որ հոս ներկայ ըլլայիք, այդ պարագան աւելի հաճոյք պիտի պատճառէր մեզի։»

Լոնտոն.—Տէյլի Թէլէկրաֆ կը հրատարակէ Պլէօմֆոնթէյնի իր մէկ թղթակցին հեռագիրը՝ ծանուցանող թէ Պոէրները ընդհանրապէս նպաստաւոր կերպով ներշնչուած են Լորտ Քիչնէրի յայտարարութենէն, որ անձնատուութիւն կը պահանջէ մինչեւ սեպտեմբեր 15։ Պոէրներուն պետերը, սակայն, միեւնոյն գաղափարը չունին, վասն զի մահու սպառնալիք ըրին այդ յայտարարութիւնը ընդունելու աշխատողներուն։ Անգլիական տեղակալ Իվընս, սպիտակ դրօշ պարզած, Մոլան պոէր հրամանատարին տարաւ այդ յայտարարութիւնը։ Այս վերջնոյն օգնականը գէշ ընդունելութիւն մը ըրաւ անգլիացի սպային, Մոլան շատ քաղաքավարութեամբ վարուեցաւ, բայց Իվընսի ու ընկերներուն ձիերը, զէնքերը ու սայլերը վար դրաւ, և սպան ու միւսները հետիոտն վերադարձուց։ Բարթէր անգլիացի տեղակալը որ նոյն յայտարարութիւնը Հէրցոկ պոէր հրամանատարին տարած էր, բոլորովին կողոպտուեցաւ. մինչեւ անգամ անոր համազգեստը առին։ Ասկէ զատ Հէրցոկ շատ զայրացած էր և կոպտութեամբ վարուեցաւ անգլիացի սպային հետ։

Գրիւսել.—Լա Հէյ դիւանագիտական շրջանակներուն մէջ տեղեկութիւն չկայ թէ Հոլանտայի կառավարութիւնը բողոքած ըլլայ Լորտ Քիչնէրի յայտարարութեանը դէմ, վասն զի այդ տեսակ միջամտութիւն մը բնաւ գոյութիւն չունի։

Բրէթորիա, 23 օգոստոս.—(Հեռագիր Լորտ Քիչնէրէն).—Միթէլրթոնցօ զօրավարին մէկ զօրագունդը, դէր գնդապետ Ուիլեմսի հրամանատարութեանը տակ, օգոստոս 19ի առտուն, Վալի հովիտէն դէպ ի վեր գացած ատեն, Քլէրքստորբի կողմը, Բալգօբ-բլֆթի մօտ բազմաթիւ Պոէրներու հետքերը գտաւ։ Անգլիական զօրագունդը 12 մղոն տեղ երթալէ և ճակատամարտ մը մղելէ ետքը, գրաւեց ամբողջ փոխադրախումբ մը։ Նաեւ գերի բռնեց տասնըութ Պոէրներ, 9000 փամփուշտ, 75 սայլ, ուրիշ կառքեր և արջառներ։ Զօրագունդը որ 27 ժամուան մէջ 60 մղոն տեղ գացած էր, իր հետ բերաւ բոլոր ձեռք անցուցածները։ Գերիներուն մէջ կը գտնուի հեռագրական պաշտօնեայ մը՝ ամբողջ գործիքներով։

Քէբթաուն.—Այս առտու Աւստրալիացի քանի մը զինուորներ, Օնս Լանս լրագրին խմբագրատան պատուհանին առջեւ դրուած Թրանսվալի դրօշը վար առին ու այրեցին։ Ներկայ եղողները կը ծափահարէին։ Այդ դրօշին պարզուիլը անպատշաճ կը նկատուէր՝ Քորնուայլի դուքսին ու դքսուհիին ներկայութեանը։

ՀԱՐԱՒԱՅԻՆ ԱՄԵՐԻԿԱ

Ընդհանուր կացութիւնը.—Հակասական լուրեր.—Վէնեցուէլա զօրաբանակներ կը դրկէ.—Քոլոմպիա եւ Էքուատոր.—Ամերիկեան հիւպատոս մը ետ կանչուած.—Մ. Նահանգաց քաղաքականութիւնը.—Հրամանագիր մը։

Հարաւային Ամերիկայի մէջ տիրող շփոթ կացութիւնը տակաւին չէ պարզուած։ Ամերիկեան հեռագրական գործակալութեանց տուած լուրերը հակասական են, որովհետեւ տարբեր կուսակցութիւններու կողմէ տրուած տեղեկութեանց վրայ հիմնուած են։ Վէնէցուէլայի Նախագահը յայտարարելէ յառաջ թէ ինք թշնամական ծրագիրներ պատրաստած չէ Քոլոմպիայի դէմ, Վէնէցուէլեան երկու թնդանօթակիրներ՝ Զիւմպատոր և Միրանտա հազարի չափ Վէնէցուէլեցի զօրքեր առեր են Մարաքայպոյէն և Քորոյէն, որոնք Քոլոմպիոյ ըմբոստներին հետ պիտի փորձեն Մաքանտէլլայի գետաբերանէն ոչ շատ հեռու ցամաք ելլել, անտարակոյս պաշարելու համար գետային այն մեծ ուղին որուն շնորհիւ կ'աճի Քոլոմպիա։ Այս վերջին երկիրը 40,000ի չափ պատերազմիկ ունի, որոնք կրնան վարժուած են արդէն՝ ներքին խառնակութեանց պատճառաւ։ Գալով Վէնէցուէլայի, անոր ալ քաղաքային պատերազմներու երեւոյթ՝ մարզուած է կռուելու մէջ և իր Նախագահը՝ զօրավար Քասթրօ քանիցս ցոյց տուած է իր ռազմագիտութեան ապացոյցը։ Նախագահ Քասթրօ յայտարարութիւն մը հանելով՝ Քոլոմպիայի պահպանողական կուսակցութեան վրայ կը նետէ վէնէցուէլեան հողին վրայ եղած արշաւանքին պատասխանատուութիւնը։

—Քոլոմպիայի արտաքին գործոց նախարար Պ. Մարթինէզ Սիլվա, որ այս պահուս Ուաշինկթըն կը գտնուի, Քիթոյի (Էքուատոր) Քոլոմպիական դեսպանէն հեռագիր մը ստացեր է, որուն համաձայն, Քոլոմպիայի ըմբոստները պարտութիւն կրեր են։ Կը կարծուի թէ այդ հեռագիրը մասնակին հաղորդած տեղեկութեանց մէջ բացատրութիւնն է պարզապէս, որոնց նայելով, Էքուատորի զօրքերը Քոլոմպիա արշաւելու վրայ էին։ Կ'երեւայ թէ ըմբոստներու այդ խումբն է որ յաղթուեր է։ Նմանապէս Կուայաքիլ երկաթուղիի ընկերութիւնը Էքուատորի իր գործակալէն հեռագիր մը ստացեր է, որուն համաձայն, սխալ է այն լուրը թէ Էքուատոր պատերազմի բռնուած ըլլայ Քոլոմպիայի հետ և թէ Հանրապետութիւնը կատարեալ անդորրութեան մէջ կը գտնուի։ Սակայն, ուրիշ հեռագիր մըն ալ, զոր ստացած է Էքուատորի ըմբոստական կուսակցութեան Նիւ-Եորքի գործակալը, կը հերքէ նախորդ հեռագիրը, ըսելով թէ ըմբոստները յաղթական առաջ են Քաութոյի մէջ, որ Քոլոմպիայի սահմանագլխին վրայ կը գտնուի։ Այդ հեռագրին նայելով, կռուին ծրագիրը պատրաստուեր է Քոլոմպիայի ըմբոստներու պետ Ուրիպի կողմէ։ Սակայն, չի գիտցուիր թէ այդ յաղթական ըմբոստներուն մէջ Էքուատորցիներ ալ կային։ Այս ամէնը Քոլոմպիայի սահմանագլխին վրայ տեղի կ'ունենան և երեք երկիրներու ըմբոստները իրարու կը խառնուին, որով յայտնի չըլլար թէ ո՛ւր կը վերջանայ քաղաքային պատերազմը և ո՛ւր կը սկսի միջազգային պատերազմը։

—Քոլոմպիական կառավարութիւնը զօրագունդներ կը ղրկէ Բանամայի պարանոցը՝ երկաթուղիի գիծը պաշտպանելու համար։ Սավանիլլայի Մ. Նահանգաց դեսպանը իր պաշտօնատեղիէն մեկներ է։ Իր պաշտօնական ձգտումները տհաճութիւն պատճառած ըլլալով քոլոմպիական կառավարութեան, ետ կանչուեր է այս վերջինին կողմէ։

—Նախագահ Պ. Մաք Քինլի հինգ ժամու չափ տեսակցութիւն մը ունեցեր է արտաքին գործոց նախարար Պ. Հէյի հետ։ Այս վերջինը յայտարարեր է թէ Մ. Նահանգաց քաղաքականութիւնը չի ձգտիր հողային ստացուածք մը իւրացնելու, ինչ որ ըլլայ Քոլոմպիայի վէճին ստանալիք երեւոյթը։ Գալով Բանամայի պարանոցի խնդրոյն, Մ. Նահանգաց կառավարութիւնը պիտի բաւականայ հետեւելու աւանդական քաղաքականութեան, այն է իր շահերը փրկել։ Պ. Հէյ անհեթեթ նկատեր է Բարիզէն քաշուած այն հեռագիրները, որոնց համաձայն, Մ. Նահանգները կ'ուզեն եղեր պարանոցը գրաւել։

—Քոլոմպիական կառավարութիւնը հրամանագիր մը ուղղելով նահանգներու կառավարիչներուն, կը հրամայէ որ բանակը շարժման մէջ դնելու համար զգեստի և ուտեստեղէնի մասին պայմանագիրներ կնքեն, պատերազմական տուրքեր դնեն ժողովուրդին վրայ, որպէս զի նահանգային ծախքերը մատակարարուին, առանց կեդրոնական կառավարութեան դիմելու։

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ

Տնտեսական տագնապ.—Երկաթուղիի հասոյթները.—Տուրքերը։

Լոնտոն, 21 օգոստոս (Բարիզեան թերթի մը թղթակցէն).— Տարւոյս սկիզբէն ի վեր երկաթուղիի Ընկերութեանց բաժնետէրերուն կողմէ ընդհանուր դժգոհութեան մը ձայները կը լսուին. սոսկալի անկում մը կրեցին շահաբաժինները։ Տնօրէնները իբրեւ պատճառ առաջ կը բերեն գործաւորներուն պահանջումները եւ ածուխի սղութիւնը։ Ամէնքը այդ չէ։ Ուեսթմինսթըր Կազէթ կ'ըսէ թէ յունիսին վերջացող վեցամսեայ հասոյթը, անցեալ տարուան նոյն ժամանակամիջոցին հետ բաղդատելով, 649,000 անգլիական ոսկի պակաս եղած է՝ Ընկերութեանց ընդհանուր գործառնութեանց հասոյթին երեքը։ Նոյն թերթը կը յարէ.

«Երկաթուղիներու հասոյթներու նուազում մը գրեթէ միշտ առաջին նշանն է՝ առեւտրական մասնակայ անկումի մը։ Ասկէ զատ՝ արտաքին վաճառականութեան վերջին վիճակագրութիւնները, անցեալ տարեշրջանին հետ բաղդատելով՝ շատ նպաստաւոր վիճակ մը ցոյց չեն տար։ Զարմանալու բան մը պիտի չըլլայ երբ գէշ շրջան մը մէջ մտնենք։ Երկաթուղիներու տագնապը կը սպառնայ ծովային վաճառականութեան։ Բրիտանական մէկ քանի նաւատէրեր արդէն ըսին թէ յառաջիկայ տարին գէշ պիտի ըլլայ եւ յոյսերը վատթարագոյն։ Անօգուտ չէ ուրեմն զգուշացնել պետական ու գործի մարդիկը և ամէն տեսակ գործաւորները, որոնք վերջին քանի մը տարիներու բարգաւաճ վիճակը կանոնաւոր և տեւական բան մը կարծած էին։ Զարմացանք երբ իմացանք որ ելմտական նախարարը կ'ուզէ վճարել թէ՝ այս տեղի և թէ Հարաւային Ափրիկէի պատերազմին ծախքերը, վասն զի առատութեան տարիներուն վճարուած տուրքերը չափազանց բեռ մը պիտի ըլլան նուազութեան տարիներու մէջ։ Այն տեսակ սովորական ելմտացոյց մը պատրաստեցինք, առանց պատերազմը հաշուի առնելու, որ ժողովուրդը պէտք է ամէն տեսակ խնայողութիւն ընէ, ելմտացոյցին մէջ խնայողութիւններ ընելէ առաջ։»

ԶԱՆԱԶԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Մահուան դատավճիռ մը եւ «Քէօլնիշէ Ցայթունկ»ի ենթադրութիւնը.—Ջարդ.—Անձնասպանութիւն մը.—Ահռելի ոճիր մը Անգլիոյ մէջ։

Քէօլնիշէ Ցայթունկ բուռն յօդուած մը հրատարակած է Քրուսիս հրամանատարը սպաննելու ամբաստանութեան տակ գտնուող Մարթէն ենթասպային մահուան դատավճռին վրայ, զոր արձակած էր Գերմանիոյ պատերազմական բարձրագոյն Խորհուրդը։ «Սա բացայայտ է որ այդ դատը չհամոզեց հանրութիւնը, Մարթէնի յանցաւորութեան մասին» կ'ըսէ գերմ. թերթը։ Գերմանական ուրիշ լրագիրներ ալ կը քննադատեն այդ դատավճիռը։ Ո՛չ ոք կը ժխտէ սա պարագան թէ հրամանատար Քրուսիս իր զինուորներուն հետ գէշ կը վարուէր, և Քէօլնիշէ Ցայթունկ կը զարմանայ թէ այդ սպան բանակին մէջ մնացած ըլլայ, մինչ իր բրտութիւնը երկար ատենէ ի վեր ծանօթ էր իր պետերուն։ Գերմանական թերթը ըսելէ յետոյ թէ զինուորական իշխանութիւնները պէտք է վանեն այդպիսի անձերը, կ'աւելցնէ. «Պէտք չէ նկատումներ ունենալ այնպիսի սպաներու մասին, որոնք ամէն խստութիւն կը մարեն զօրքերուն մէջ՝ իրենց պաշտօնին նկատմամբ. առանց խղճահարութեան պէտք է բանակէն վտարել զանոնք, ինչ որ ալ ըլլան անոնց զինուորական տաղանդները ու կրած անունները։ Միւս կողմէ, Կումպինէնի դատաստանին միջոցաւ երեւան ելած կացութեան պատասխանատուութիւնը միմիայն յանցաւոր սպային վրայ չիյնար, այլ բարձրաստիճան սպաներուն, որոնք, ընդհանրապէս կը վարանին գործել նմանօրինակ պարագայի մը մէջ։»

—Կը ծանուցուի թէ ճաբոնական կառավարութիւնը որոշեր է բանակին և նաւատորմին վերակազմութեան ծրագիր մը ընդունիլ։ Այդ ծրագրին համաձայն, զինուորական և ծովային սպայակոյտերու պետերը կախում պիտի չունենան նախարարներէն՝ ռազմագիտական խնդիրներու մէջ. իբր սպայակոյտի պետ՝ կայսեր պատասխանատու պիտի ըլլան միայն։

—Լիզպոնայէն կը հեռագրեն թէ Բորթուկալի արտաքին գործոց նախարար և նաւային նշանաւոր սպայ Պ. Արրոյօ անձնասպան եղեր է։ Բորթուկէզ բարձր ընկերութեան մէջ մեծ յուզում առաջ բերեր է այս անձնասպանութիւնը, որուն շարժառիթը յայտնի չէ տակաւին։

—Ահռելի ոճիր մը յուզման մէջ ձգեր է Անգլիոյ Բիլմըթըն քաղաքին բնակիչները. որուն մօտակայ վայրի մը մէջ դիակները գտնուեր են ամբողջ ընտանիքի մը, որ կը բաղկանար հօրմէ մը, մօրմէ մը և չորս զաւակներէն, որոնց երկուքը աղջիկ ու երկուքը մանչ։ Մայրը իր անկողնին վրայ փռուած էր անկենդան ու դէմքին մէկ կողմը չկար։ Անոր շուրջը օրօրոցներուն մէջ պառկած երկուքէն չորս տարեկան 2 աղջիկներու գլուխները ահռելի կերպով յօշոտուած էին։ Մօտակայ սենեակին մէջ, անդրանիկ զաւակը, տասը տարեկան, դրան քով ծնրադրած էր, մէկ թեւը կռթնցուցած աթոռի մը վրայ ու գլուխն վիրաւորուած հրացանով։ Վերջապէս հօրը դիակը գտնուեցաւ, որուն սրունքներուն մէջ կը գտնուէր հրացան մը։ Ընտանիքին հայրը որ երեսուն հինգ քառասուն տարեկան մարդ մըն է, իր արտակարգ նկարագրով ծանօթ էր ամենուն։ Կ'ենթադրուի որ այդ վայրագ մարդը նախ կինը ու աղջիկները և յետոյ տղաքը սպաններ է, ի վերջոյ զէնքը ինքզինքին դէմ դարձնելով։

Ներքին Լուրեր

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ.—Պետական Խորհրդին վճռաբեկ ատեանին անդամ անուանուեցաւ նոյն Խորհուրդին վերաքննիչ ատեանին անդամ Մահմուտ փաշա, որուն յաջորդեց պետական Խորհուրդին անդամ Ճաֆէր Ալի պէյ։

—Սալիսէի աստիճան տրուեցաւ Գարթալի Թաղապետութեան ճարտարագէտ Միհրան էֆ.ի։

—Հինգերորդ կարգի Մէճիտիէ՝ Տրամայի Թաղապետական բժիշկ Փափազեան Յակոբ էֆ.ի։

ՕՏԱՐ ՊԱՏՈՒԱՆՇԱՆ.—Կայս. Իրատէ մը արտօնեց ընդունելութիւնը և գործածութիւնը հետեւեալ պատուանշաններուն որոնք տրուած են ռուս կառավարութեան կողմէ.—Սպիտակ Արծիւ՝ Թնդանօթարանի վերատեսուչ Զէքի փաշայի, առաջին կարգի Ս. Աննա՝ կայս. Թիկնապահ Շաքիր փաշայի, առաջին կարգի Ս. Ստանիսլաս՝ Խորհրդարանի արարողապետի օգնականներէն Հիլմի պէյի, նոյն պատուանշանին երկրորդ աստիճանը՝ կայս. պալատան քարտուղարներէն Մէհմէտ Ճէվատ պէյի ու Մեծ Եպարքոսին Թարգման Խայրէտտին պէյի։ Նաեւ զանազան պատուանշաններ կայս. Թիկնապահներէ ոմանց։

ՄԵԾ ԵՊԱՐՔՈՍ Խալիլ Ռիֆաթ փաշայի առողջական վիճակը հետզհետէ կը բարւոքի և երէկ աւելի աղէկ էր։

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԴԵՍՊԱՆԸ ու Տիկին Քոնսթան, առջի օրը, Վոլուր պաշտօնակառքով Թարաբիայէն Սիրքէճի իջան և երբ Թոփխանէի առջեւ ժամանեցին, արարողապետ Իպրահիմ պէյ և անտառներու, հանքերու ու երկրագործութեան նախարար Սէլիմ փաշա Մէլհամէ, կայս. Իրատէի մը համաձայն, Վոլուր պաշտօնակառքը գացին։ Սէլիմ փաշա Մէլհամէ քիչ ետքը մեկնեցաւ, իսկ Իպրահիմ պէյ մինչեւ Սիրքէճի ընկերացաւ դեսպանին։ Կայարանին մէջ կը գտնուէին դեսպանական մարմինէն զատ, Կ. Պոլսոյ ֆրանսական գաղթականութեան գրեթէ բոլոր անդամները և Բերայի ու Վերին Վոսփորի բարձր դասակարգին պատկանողներէն ոմանք՝ ընտանիքով։ Ներկայ տիկիններ գեղեցիկ ծաղկեփունջեր նուիրեցին տիկին Քոնսթանի։ Երբ կառախումբը ճամբայ կ'ելլէր, բոլոր ներկայ գտնուողները «ցտեսութիւն» ըսին։

ՕՍՄ. ՆԱՒԱՏՈՐՄԸ.—Թէրսանէի գործարաններուն առաջին նկարիչ Ահմէտ փաշա ու Բիլ զրկուած է, պաշտօն ունի հսկել Ասարը Թէվֆիգ զրահաւորին նորոգութիւններուն և թնդանօթակիր մը ու թորփիլանաւի մը շինութեանը, որոնց ծախքը պիտի հոգացուի նոյն զրահաւորին նորոգութեան ծախքէն ըլլալիք խնայողութիւններով։ Ահմէտ փաշա նաեւ շուտով նորոգել պիտի տայ Իզմիր փոխադրանաւ-յածանաւը, որպէս զի Պոլսոյ նաւահանգիստը վերադառնայ։

ՈՍՏԻԿԱՆՈՒԹԵԱՆ Նախարարութիւնը կը պատրաստէ ցանկը այն 60 բանտարկեալներուն որոնք իրենց պատժոյն երկու երրորդ մասը աւարտած ըլլալով, Վեհ. Սուլթանին գահակալութեան տարեդարձին առթիւ ազատ պիտի արձակուին։ Այդ ցանկը պիտի յանձնուի դատական նախարարութեան։

ԲԺՇԿԱԿԱՆ վարժարանի քաղաքային ճիւղին մրցանակաբաշխութեան հանդէսը յառաջիկայ կիրակի պիտի կատարուի որ Վեհ. Սուլթանին գահակալութեան տարեդարձին օրն է։ Այս տարուան շրջանաւարտներուն վկայականներն ալ պիտի բաշխուին։

ՀԱԼԱՑ հաստատուած օսմ. հպատակները մեծ հանդէսներ պիտի կատարեն Վեհ. Սուլթանին գահակալութեան տարեդարձին օրը. նաեւ ճաշկերոյթ մը պիտի տան Օրհանիէ շոգենաւին մէջ։

ՀՈՆԷ ԷՖ.—Կայս. Իրատէ մը հրամայեց երեք տարուան համար նորոգել հեռագրական ու թղթատարական վերատեսչութեան խորհրդական Հոնէ էֆ.ի պաշտօնավարութեան պայմանագրութիւնը։

ՍԻՆՈՊ գաւառին Պոյապատ գաւառակին մէջ գաղթական տիֆը ճարակած ըլլալով, յիսուն անկողիննոց հիւանդանոց մը պիտի հաստատուի։

ԱՆԱՏՕԼՈՅ ՆԱՀԱՆԳՆԵՐԸ.—Քոնսթանթինուպոլիս իր երէկուան թիւին մէջ հետեւեալը հրատարակած է.—«Իզմիրի հելլենական հիւպատոս Պ. Անտոնոբուլոս որ Անատոլուի զանազան կողմերը ուղեւորութիւն մը կատարեց, սքանչացեր է իսլամ ու ոչ-իսլամ ժողովուրդին միջեւ տիրող սիրալիր կենակցութեան համար։ Պ. Անտոնոբուլոս նաեւ տեսնելով օսմ. հպատակ քրիստոնեաներու և Թուրքիա բնակող Հելլէնացիներուն՝ ուսման, արհեստի ու վաճառականութեան մէջ յառաջդիմած վիճակը, յայտարարեր է թէ կայս. կառավարութեան կրթասիրութիւնը մեծ երախտագիտութեան արժանի է։»

ՀԱՆՐԱՅԻՆ ԱՌՈՂՋԱՊԱՀՈՒԹԻՒՆԸ.—Քաղաքապետութիւնը նորէն հրահանգ ուղղեց թաղապետական շրջանակներուն և ծանոյց թէ սրճարաններու, գազինօներու և այդ կարգի հաստատութեանց մէջ սուրճի, ջուրի եւայլն գաւաթները ծորակէ մը վազած ջուրին տակ բռնուելով մաքրուին և ոչ թէ մէկ ամանի մէջ լուացուին, ինչ որ կրնայ պատճառ ըլլալ տարափոխիկ հիւանդութեանց ճարակելուն։ Քաղաքապետութիւնը ծանոյց նաեւ որ այդ որոշման գործադրութիւնը պարտաւորիչ ըլլայ։

—Քաղաքապետութիւնը ծանոյց թաղապետական շրջանակներուն որ խանութներու մէջ ծախուած գործածուած հագուստները անպատճառ ախտահանուին՝ գիտական պայմաններու համաձայն։

—Կ. Պոլսոյ ու արուարձաններուն բոլոր վարժարանները արձակուրդի միջոցին պիտի ախտահանուին։

ՖՈՒԱՏ ՓԱՇԱ.—Կայս. աւագ թիկնապահ Ֆուատ փաշայի զաւակներէն Իսլամ պէյ ու Ալի պէյ, կայս. Իրատէի մը համաձայն, կայս. պատուակալ թիկնապահներու կարգը դասուեցան՝ առաջինը թնդանօթաձիգ զինուորներու և երկրորդն ալ հեծելազօրքերու տեղակալի աստիճանով։

ՆԱՄԱԿԱԳՐՈՇՄՆԵՐԸ.—Ջեռնասաշ պաշտօնատունը նկատելով որ նոր նամակադրոշմներէ մէկ քանի տեսակներուն ներկերը ու խէժերը գէշ ըլլալով կ'աւրուին ու նամակներուն վրայէն կ'իյնան, գրեց հեռագրական ու թղթատարական վերատեսչութեան հարկ եղածը ընել։

ՊԵՐԼԻՆԻ օսմ. դեսպանատան նաւային կցորդ հազարապետ Մահմուտ պէյի պաշտօնավարութեան պայմանաժամը աւարտած ըլլալով Կ. Պոլիս պիտի գայ։

ՌՈՒՍ կառավարութիւնը երկու հարիւր ոսկիի նպաստ մը ըրաւ՝ Եանեայի յունական գիմնազիոնին վերաշինութեանը համար։

ՅՈՒՆԱՑ ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԸ.—Առջի օրը Յոյն մը Ֆէնէրի Պատրիարքարանը երթալով, երեսուն ոսկի յանձնեց Տ. Եովակիմ Գ.ի՝ բարեգործական նպատակի մը յատկացուելու համար։ Սթրաթի Քըրթանտի ալ տասը ոսկի տուաւ նոյն նպատակով։

—Յունաց Պատրիարքարանի Խառն Ժողովին առջի օրուան նիստին մէջ կարդացուեցաւ՝ զինուորական նպաստէն տակ մնացած գումարներու վերաբերեալ թէզքերէ մը։ Ժողովը որոշեց վճարել այդ գումարը։

ՌՈՏՈՍԹՈՑԷՆ կը գրեն Մոնիդէօռի թէ անցեալ շաբթու պատահած հրդեհէն այրած տուներուն թիւն է քսանըմէկ։ Օսմ. տպահովագրական, Բոմէրսիալ Իւ-նիոն, Բալթին և Մանչէսթէր Ընկերու-թիւնները 86թեւ վնասներ կրած են։

ՊԻՂԱՅԻ ՀՐԴԵՀԸ.—Կեցիքոնի մետ-րապոլիտ Տ. Կոնստանդինոս Էբոսէքի մէջ հանգանակութիւն մը կազմակերպեր է՝ Պիղայի հրդեհէն վնասուողներուն ի նպաստ։ Մետրապոլիտը հազար ղրուշ նուիրեց է զատ, Պիղա ալ գացեր է ան-ձամբ տեսնելու հրդեհին տաղ բերած աղէտը։ Ցանկայ Պատրիարքարանը կայս. կառավարութենէն արտօնութիւն խնդրեց, նոյն նպատակով հանգանակութեան ձեռ-նարկելու համար։

ԲԱՄԲԱԿԻ գինը շատ ինկած է եւրո-պական հրապարակներու վրայ։

ԽԱՆԵԱՅԻ ռումանական գիմնազիոնը փակուած ըլլալով, աշակերտները Մանաս-տըրի գիմնազիոնը պիտի փոխադրուին։

ՊՈՒԼԿԱՐԻՈՅ ածուխի հանքերու շա-հագործման մենաշնորհը 99 տարուան համար պիտի տրուի Ռուսճուգցի Սթէ-փան Սիմէոնով անուն անձին։

ՍԻՆՈՊԻ գաւառին նախկին դա-տարանին առաջին քարտուղար անուան-ուեցաւ Միտիլլիի նախորդ նօտար Հիւսնի պէյ։

ԻՏԱԼԻՈՅ հիւպատոսարանը, կիրակի օրը, Բերայի Սագըզ փողոցէն Լեհ փողո-ցին մէջ նոր շէնք մը պիտի փոխադրուի։

ՀԻՃԱԶԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՆ. — Հիճազի նահանգին մէջ 1,268,000 ղրուշ հաւաք-ուելով ղրկուեր է Հիճազի երկաթուղիին նպաստամատոյց յանձնաժողովին։ Նա-թալի խալամներն ալ նոյն նպատակով հա-զար ոսկի հանգանակած են։

ՀԱՆՐՕԳՈՒՏ շինութեանց նախարա-րութեան կամուրջներու և խճուղիներու ճիւղին ճարտարագէտները ընդարձակ ծրագիր մը պատրաստեցին՝ ցոյց տալով գլխաւոր այն նոր պայմանները որոնց համաձայն պիտի շինուին կամ նորոգուին բոլոր նահանգներու կամուրջները և խճ-ճուղիները։ Այդ ծրագիրը մօտերս նա-հանգները պիտի ղրկուի։

ՍՊԱՆԴԱՆՈՑ.— Հայտար-Փաշայի եւ Սէլիմիէի միջեւը Սպարտալը Դրան կողմէ նոր սպանդանոց մը շինուեցաւ։ Շէնքը կառուցուած է դէպ ի ծով եր-կընցած քարափի մը վրայ, որպէս զի ա-րիւնները և այլն ուղղակի հոսանքին մէջ երթան։ Բացումը պիտի կատարուի Վեհ. Սուլթանին գահակալութեան տարեդար-ձին օրը։

ԼՈՆՏՈՆԻ օսմ. հիւպատոսարանը կ'ը-սէ Սապահ, ձեռնհաս պաշտօնատանին ղրկեց ցանկը այն անձերուն որոնց ան-ցագիրները «վիզէ» եղած են անցեալ յուլիս ամսուն։

ՆԵՐՔԻՆ գործոց նախարարութենէն հրահանգ ուղղուեցաւ թէ մարդահամարի գործողութիւնները՝ ծնունդ, ամուսնու-թիւն, ամուսնալուծութիւն, մահ ու բը-նակարանի փոխադրութիւն՝ ժամանակին իմաց չտալով իմամները ու հայ-համայնքա-սարակութեան հոգեւոր պետերը ու պաշտօնեաները եթէ տեղական չհնա-համար այդ թերացումը կատարեն, ա-տոնց նկատմամբ ի՛նչ ընելու է։

ԻԶՄԻՐԷՆ չարաթ օրուան Թուամա-նով հեռագրելը կը գրեն Մոնիդէօռի.— «Ուզ փողոցին մէջ անցեալ իրիկուան ա-ռեւանգում մը պիտի կատարուէր, բայց պառաւի մը գործած սխալէն չյաջողե-ցաւ։ Իրիկուան կողմ կառք մը կեցաւ տան մը մօտ, ուր կաթոլիկ ծանօթ ըն-տանիք մը կը բնակի։ Երկու մարդ վար իջան այդ կառքէն և յարձակեցան դը-ռանը սպասուհիի մը վրայ որ նոյն տան դրանը առջեւ կեցած էր։ Այդ մարդերը խոշոր լաթով մը ծածկեցին աղջկան գը-լուխը և կառք դրին, ու կառքը անմի-ջապէս ճամբայ ելաւ։ Նոյն պահուն ան-կէ անցնող պառաւ մը կարծելով որ իր աղջիկը կը փախցնեն, սկսաւ կառքին հետ վազել ու պոռալ։ Վերջապէս ոստիկա-նութիւնը վրայ հասաւ. կառքը կեցաւ և աղջիկը պառաւին ցոյց տուին. բայց այս վերջինը ըսաւ թէ սխալած և իր աղջիկը կարծած է։ Ամէնքն ալ ձերբակալուելով ոստիկանութեան պահականոցը տարուե-ցան։»

ՑՈՒՆԱՍՏԱՆԻ եւմտական պաշտօնեա-ներէն Հաճիբէթրօ, 25,000 տրախմի չըր-թելով փախած և Կ. Պոլիս եկած էր։ Հօս Հելլենացիի մը նկատմամբ խարդախ-ութիւն մը ըրած ըլլալուն համար ձեր-բակալուած ու բանտարկուած էր հելլե-նական հիւպատոսարանին մէջ։ Հաճի-բէթրօ, կիրակի օրը յաջողելով բանտը իր բանտին դուռը, երկրորդ յարկը ելեր և պատուհանէն փողոց նետուեր է, բայց ոտքը կոտրեր է։ Ոստիկանութեան պաշ-տօնեաները զայն տեսնելով Կալաթա-Սէ-րայ տարեր են։

ԳԱՏԸԳԻՒՂԻ Մէխալէ Պէյ փողոցին մէջ անցեալ օր պատահած հրդեհի սկզբ-նաւորութեան համար ոստիկանական քննութիւնները առաջ կը տարուին։ Տունը, ինչպէս ծանուցինք, Թուղթը Սթավրաքիի սեփականութիւնն է և Անատոլուի եր-կաթուղիներու ճարտարագէտներէն Պ. Բանձէրի վարձքով կը բնակէր։ Կատարուած քննութեամբ հաստատուեցաւ թէ Սթավ-րաքի այդ տունը քանի մը ամիս առաջ 350 ոսկիի գներ է Պօյաճը Տիմիթրաքիէ, որ տունը երկու մասերէ բաղկացած չէ-նած ըլլալով միւս մասը չէ ծախեր։ Տի-միթրաքի իր տունը 300 և կարասիներն ալ 100 անգլիական ոսկիի ապահովագրեր է։ Հրդեհը ծագած տեղը քննուած պա-

հուն տեսնուեր է թէ Տիմիթրաքիի վե-րաբերեալ մասին փայտէ գերանները այ-րած են. նաեւ հոն դարակի դուռի նը-ման բաց տեղ մըն ալ տեսնուեր է։ Տու-նին երկու մասերուն պարտէզը մէկ ըլլա-լով, մէկէն միւսը կարելի է անցնիլ։ Շա-բաթ մը առաջ տունը պարապ ըլլալով հանդերձ, տեսնուեր է թէ սանդուխին գլուխը գտնուած սիւն մը քարիւղով այ-րուելու հետքերը կը կրէ։ Հրդեհին ա-տեն Տիմիթրաքիի կնոջ՝ Ասբասիայի ցոյց տուած յուզումը և կարասիներուն ուրիշ տեղ փոխադրուիլը կասկած յարուց-ցած է։ Տիմիթրաքիի փեսան ալ, մէկու-կէս տարի առաջ, Գատըգիւղի Բոսթա-խանէ փողոցին մէջ պատահած հրդեհին պատճառ եղած էր։ Տիմիթրաքի ու սպա-սուհին ձերբակալուած են։

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ շոգենաւ մը, երէկ, Սեւ ծով գացած ատեն, եզերքին շատ մօտ երթալուն համար Ընէնգիւղի առջեւ խը-րեցաւ, բայց քիչ վերջը կարելի եղաւ ազատել։

ԳՈՂՈՒԹԻՒՆ ՄԸ.—Իգտամ կը պատմէ թէ Թէրապըեայի Էլիսավէթ անուն կին մը որ երէկ, ռաստիկան շոգենաւով Կ. Պոլիս հասած էր, իր գոյքերուն հետ՝ պարկի մը մէջ դրուած՝ քսակը ելեր է մաք-սատան սալոնին առջեւ։ Սալոնին մէջ անցագրի արձանագրութիւն կատարուած ատեն անգին պարկը գողցուեր է։ Իգտամ ըսելով որ այս օրերս այդ կարգի գողու-թիւններ կը պատահին, ձեռնհաս պաշ-տօնատանին ուշադրութիւնը կը հրաւիրէ, յարելով որ այդ տեղերը թափառող կարգ մը գաւառականներն կը կատարեն այդ գողութիւնները։

ՊՐՈՒՍԱՅԻ շրջակայ մէկ գիւղին պա-հապանը գիշեր ատեն Բօղիտ անուն կնոջ մը տունը մտնելով, ուզեր է անոր պատիւը բանաբարել, բայց կինը հրացա-նով սպաններ է զայն։

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Ներկայիւս կուգանք մեր կատարեալ գոհունակութիւնը ու շնորհակալիքը յայտ-նել Պալգան ապահովագրական Ընկերու-թեան և իր գործակալ Արշակ էֆ. Ուն-ճեանի, որ իր ծանօթ ուղղամտութեամբ՝ Հայտար Փաշայի վերջին հրդեհէն աղէտ-եալներուս կրած վնասները ամբողջապէս կարգադրեց, առանց որ և է դժուարու-թեան։

ԳՈՒ ԱՂԱՍԸ ԷՍԱՏ ՊԷՅ
ՄԿՐՏԻՉ ՊԱՇՊԱՃԸՐՃԵԱՆԵԱՆ
ԱԹԱՆԱՍ ԲԱԲԱՏՕՓՈՒԼՈՍ
ՄՈՐԻՍ ՖԱՐԱՃՃԻ

Կ. Պոլիս. 14)27 օգոս. 1901

ՀԱՆՐ. ՊԱՐՏՔԻ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

ԱԶԴ.— Հանր. Պարտուց Վարչական Խորհուրդը կը ծանուցանէ թէ 1901 սեպ-տեմբեր 1)14էն սկսեալ հարիւրէն կէս տոկոս պիտի վճարուի Օսմ. փոփոխեալ պարտուց (converti) պարտաթուղթ բուն թիւ 36 կտրոններուն համար։ Այդ վճա-րումը պիտի կատարուի մինչեւ 1902 փետրուար 13, կտրոնին վրայ նշանակ-ուած քաղաքներուն մէջ։ Որոշեալ ժամա-նակէն ետքը յիշեալ տոկոսը պիտի վճար-ուի միայն Կ. Պոլսոյ մէջ։

1901 օգոստոս 11)24 2—8

* * *

ԱԶԴ.— Հանր. Պարտքի վարչութեան Թողուած հասոյթներու ընդհ. տնօրէնու-թիւնը կը ծանուցանէ Պրուսայի շերամա-բուծական վարժարանին աշակերտներուն թէ՝ նոյն հաստատութեան վերաբացումը տեղի պիտի ունենայ յառաջիկայ 1901 օ-գոստոս 18)31ին, շաբաթ օրը, և դասա-ւանդութիւնները պիտի սկսին նոյն օրը։ Հետեւաբար նոյն վարժարանին առաջին և երկրորդ կարգերու աշակերտները կը հրաւիրուին որոշեալ օրը ներկայ գտնուիլ Պրուսայի Շերամաբուծական վարժարանը։

ԸՆԴՀ. ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ

31)13 Օգոստ. 1901 5—8

Ազգային Լուրեր

Սամսոնէն կը գրեն մեզ.—«Երէկ, 10 օգոստոս, տեղի ունեցաւ, տեղւոյս ա-ռաջնորդական ընտրութիւնը։ Գաւառա-ժողովը գումարուեցաւ եկեղեցւոյ մէջ, ներկայութեամբ 14 ժողովականներու, ընդ նախագահութեամբ Տ. Գնէլ վար-դապետի։ Ատենադպիր էֆ.ն դիւանը բացուած հաշակելով, Տեղապահ Հայրը խօսեց «Զգործս ձեռաց մերոց ուղիղ ա-րա» աղօթքը ընելէ վերջ, աւելցուց թէ՝ ինք՝ յօգուտ քաղաքին, իր կողմէ իբր զոհողութիւն, կը հրաժարի ընտրելիու-թենէ և ազատ կը թողու Եկեղեցւոյ, իր անուան քուէ չտալ, այլ՝ թողլով մէկզի ամէն հակառակութիւն, ընտրել արժա-նաւոր առաջնորդ մը։

«Այո՛, արդարեւ, Գնէլ վարդապետի այս զոհողութիւնը գնահատելի է, զո-հողութիւն մը՝ որ յետագիծեց ժողովա-կաններու միտքը, անտեսել զոհողու-թիւն մը վերջապէս՝ որ վերջ տուաւ իր շուրջը դարձած կուսակցութիւններուն, իր պատճառաւ։ Տեղապահ Հօր խօսքե-րուն աւարտման վրայ, քիչ մը լռութիւն տիրեց, զոր ետքուն Իփէկեան խզելով առաջարկեց կարդալ Պատրիարքարանէն եկած ընտրելեաց ցանկը։

«Ընթերցումէն վերջ, խօսք ուղելով դարձեալ ետքուն Իփէկեան, յարեց. «Մենք գումարուած ենք հօս, այս նուի-րական յարկին տակ որ պիտի ներշնչէ մեզ, մեր նուիրական պարտականութեան

գիտակցութիւնը։ Չեմ կրնար զլանալ շնորհակալութիւններս Տ. Գնէլ Հօր, իր զոհողութեանը համար։ Ուստի կ'աղաչեմ յանուն եկեղեցւոյ և յօգուտ ազգիս, գիտնանք օգտուիլ այս զոհողութենէ, թողո՛ւնք, ամէն կիրք, ես, հակառա-կութիւն, մանաւանդ անձնական ոխ, միանանք և ձեռքերնիս խղճերնուս վրայ դնելով, ընտրենք միաձայն հաւանու-թեամբ արժանաւոր առաջնորդ մը՝ որ ըլլայ միանգամայն բարեպաշտ ու մանաւանդ կարող, որմէ կարենանք օգ-տուիլ։ Ուրեմն եթէ կարելի է, քառորդ ժամ դադարէ վերջ ձեռնարկենք ընտրու-թեան, գաղափարներ փոխանակուին ու արդիւնք մը յառաջ բերուի։» Ընդունուե-ցաւ այս առաջարկը ու դուրս ելան, բակը։

«Քառորդ ժամ վերջ, զանգակին ձայ-նին, ներս մտնելով քուէները գրե՛նք, քուէները գրե՛նք։» Չորս կողմէն մըլասա-քը և ուրախ դիմագծերնին կը մատնէին արդէն թէ, միացած էին, համամիտ էին։ Քուէներու թերթիկները բաժնուեցան։ Տեղապահ Հայրը ամէնէն առաջ գրիչը առնելով ձեռքը երերցուց, այնպէս որ, գրչին տակէն Ցակոբ Աչոտ եպիսկոպոս եղած ըլլալը բացայայտ հասկցուեցաւ ու անմիջապէս ձգեց քուէից սնտուկին մէջ։ Մերունէ Իփէկեան, նոյնպէս, աւելի բա-ցայայտ կերպով գրելով իրենը տափին մէջ ձգելուն, հետեւեալները հետզհե-տէ սահեցուցին հոն իրենց քուէները։

Սնտուկը բացուեցաւ, 15 քուէ կար մէջը, որուն վրայ ժողովականներուս Գնէլ վարդապետով միասին 15 հոգի ըլլա-լուն հաստատուելէ վերջ, երբ քուէները կարդացին, Նախանձելի միաձայնու-թիւն !!! ամէնքն ալ միահամուռ կար-ծես մէկ մարդու գրածը, Ցակոբ Աչոտ եպիսկոպոսը կը նշանակէին։ Ասոր վրայ ժողովականները և ներկայ եղող ժողո-վուրդը յոտնկայս շնորհակալութիւն յայտնեցին Տեղ. Հօր պաշտօնավարու-թեանը համար՝ որ մինչեւ օգոստոսի վերջը պիտի տեւէ, հարկաւ ամսականով։ Ցետոյ, նաեւ իր աղը համբուրելով շնոր-հակալութիւն յայտնեցին այն զոհողու-թեան համա՛ր որուն կը պարտէին այս համերաշխութիւնը, ապա թէ ոչ առաջ. նոյն պէս, ապացուցին պիտի հիմը այս ընտրութիւնն ալ, որովհետեւ Գնէլ վար-դապետին սոյն անձնուիրութիւնը ան-կնկալ մըն ալ եղաւ նաեւ իր համակրող-ներուն, և քանի որ յանուն Եկեղեցւոյ խօսեցաւ, որ և է կասկած չէր մնար, ինչ որ խոստացեցաւ թէ իրբարեկամները և թէ իր հակառակորդները։ Եւ երբ պաշտպանիչով մը ժողովը փակուեցաւ, բոլոր ժողովականները, առաջնորդարան երթալով հոն եւս շնորհակալութիւններ և շնորհաւորութիւններ տեղի ունեցան, ու այսպէս սիրով վերջացաւ ընտրութեան խնդիրը մեր՛ն...։

«Կը յուսանք որ, սոյն միաձայն ընտ-րութեան առջեւ Նորին Գերապատուու-թիւնը, Տ. Ցակոբ Աչոտ Եպսկ. պիտի ընդունի իրեն յանձնուած պաշտօնը, ո-րով երախտապարտ պիտի թողու ծանիկի վիճակը, որ խիստ պէտք ունի իրեն պէս կարող ու փորձառու եկեղեցականի մը։»

—Բաղէշի Առաջնորդ Տ. Եղիշէ Ծ. Վ. Չիլինկիրեան երէկ մայրաքաղաքս հաս-նելով ուղղակի Պատրիարքարան գնաց և տեսակցութիւն մը ունեցաւ Ս. Պատրիար-քին հետ՝ թեմական գործերու մասին։ Նոյնպէս երէկ առտու Պոլիս հասաւ Պանարմա Պոլըքէսիրի Առաջն. Տեղա-պահ Տ. Թաթուլ Վրդ., վիճակային գոր-ծերու կարգադրութեան համար։

—Ամերիկայի Աստուածաշունչի ընկե-րութեան գանձապետ Մր. Բիթ, ընկե-րակցութեամբ Աւետաբերի խմբագրապետ Տօքթ. Գարնըմի, երէկ Ազգ. Պատրիար-քարան երթալով կէս ժամէն աւելի տե-սակցութիւն մը ունեցաւ Ս. Պատրիար-քին հետ։

—Էջմիածնայ վանքին միաբաններէն Խաչիկ Վ. Դադեանի վերջերս Վաղարշապա-տէն 4 վերստ հեռաւորութեամբ հարաւ-ա-րեւմտեան կողմերը ձեռնարկած հնախու-զական պեղումներուն վրայ, Մեսաժէ Օ-Ֆիսիէ պաշտօնաթերթէն հետեւեալ ման-րամասնութիւնները կը քաղենք.—

«Այս պեղումները սկսուած էին այն ենթադրութեամբ թէ —ինչ որ հիմա կա-տարելապէս իրողութիւն դարձած է ար-դիւնքներով— Քրիստոսէ Դ. դարուն շի-նուած եկեղեցի մը թաղուած պիտի ըլլար վէճէ տակ եղող վայրը՝ որ սուրբատեղ-մըն է։ Ըստ աւանդութեան Ս. Գրիգոր Լուսաւորչի նշխարները այդ եկեղեցիին մէջ պէտք էին գտնուիլ։ Իրապէս գըտ-նուած է հիմա այդ խնդրական տաճարը՝ բլուրի մը տակ, որուն որմերը և միւս մասերը այնքան անեղծ մնացած են որ, կարելի է այս պատմական հնութիւնը կատարելապէս ազգի առաջ ունենալ։ Տաճարը, որուն արամագիծը 52 արշին է, 64 արտաքին և 26 ներքին սիւներ ունի։ Արտաքին որմերը՝ արաբական ոճով նուրբ քանդակներով զարդարուն, փոխն ի փոխ խաղողի ողկոյզներ և նռնենիի թուփեր կը ներկայացնեն իրենց վրայ։ Տաճարը հինգ մուտքի դուռներ և հինգ խորաններ ունի, որոնց մէջ է նաեւ մայր-խորանը, մէջտեղը։ Պեղումներու մէջէն հաւաքուած պատմական արձանագրու-թիւններէն հասկցուած է որ քրիստոնէա-կան պաշտամունքի նուիրուելէ առաջ, այս մեհեանը հեթանոս երաշխաններու հաւաքման վայր մըն է եղեր։ Բայց Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ բոլոր հեթանոսական մեհեանները քանդած և անոնց տեղ ե-կեղեցիներ շինել տուած է։ Լուսաւորչի մահուընէն ետքը, Քրիստոսի Դ. դարուն,

վերանորոգել կու տան այդ հին մեհեան-ներէն մէկը, որ քրիստոնէական պաշտա-մունքի կը նուիրուի և ուր կը փոխադ-րուին Լուսաւորիչ Հօր նշխարները, որոնք չորս մասի բաժնուած, պզտիկ խորաննե-րուն տակ կը զետեղուին, և որոնցմէ գը-լուխը առանձին, քարաշէն սառէօֆաժի (նախնեաց շիրիմը) մը մէջ փակուած, մայր խորանին ներքեւ կը դրուի։ Սառէօֆաժը գտնուեր է, բայց պարապ։ Եւ սակայն գիտենք որ այդ գլուխը աւելի ետքը, ոսկեայ արկղիկի մը մէջ, Նոյն Նարօլի տարուեցաւ, ապա Հռոմ, ուր այս մա-սունքը վերջնապէս Հռոմէական-կա-թոլիկ կղերին ձեռքը անցաւ։ Մին-չեւ հիմա առկաւին միայն մէկ խո-րանը երեւան հանուած է։ Տաճարին հիւսիս-արեւմտեան կողմը, և այս խո-րանին տակ գտնուած են Լուսաւորչի մէկ քանի կողերն ու ուսոսկրը։ Միւս երեք խորանները տակաւին թաղուած են, բայց կարելի է ենթադրել որ անոնցմէ իւրաքանչիւրին ներքեւ նշխարքի ուրիշ կտորուանքներ ալ պիտի գտնուին։ Տա-ճարին հարաւ-արեւմտեան կողմը գըտ-նուած են խաչաձեւ քարի մը մէջ փոր-ուած մկրտութեան աւազաններ, որոնք յայտնապէս առաջիններուն քրիստոնէ-ութեան դարձի արարողութիւններուն կը ծառայէին։ Տաճարին հարաւ-արեւել-եան կողմը կը գտնուի աւանդատունը, որուն վրայ կը բարձրանայ եղեր երբեմն զանգակատունը։ Այս Տաճարին քով՝ որուն վրայ խօսեցանք, արեւմտեան կողմը, առանց մը ի վեր ուրիշ եկեղեցի մը գտնուած է, որուն հիմնադիրը ինքն իսկ Ս. Լուսաւորիչն է։ Այս վերջին եկեղեցիին ճշմարտապէս դիպլոմատական գիւտին շնորհիւն է որ, արդի պեղում-ները կարելի եղաւ ընել։

Հաւանական է որ այս երկու տաճարնե-րուն քով ուրիշ շէնքեր ալ կը գտնուին, և որոնց երկրորդին որմերուն վրայ յու-նարէն, արաբերէն և հին վրացերէն ար-ձանագրութիւններ գտնուած են։ Մայր խորանին վրայ, Լուսաւորչին նուիրուած արձանագրութիւնը համեմատաբար աւե-լի անեղծ մնացած է։ Պեղումներու մէջէն շատ մը հնաքրքրաշարժ ա-ռարկաներ ալ գտնուած են։ Կապ-պիճն կը յիշէ. ի մէջ այլոց, արեգակ-նային ժամացոյց մը, քարէ տախտակ մը որ սեպաձեւ արձանագրութիւն մը կը կրէ, եկեղեցիի կանթեղ մը, միւռոն,քա-րացած փայտեր, քարացած կրեայ մը ազնիւ կմախք մը և շատ մը օձեր, պարսկական հին դրամ մը, որուն դրոշմը 2,500 տարուան հնութիւն մը կը յայտնէ, մեղաբիլ խաչերու կտորուանքներ են.»

Հեռագիր Այսօրուան

(Աժանս ըը Քոնսթանթինոբըլ)

ԹՐԱՆՍՎԱԼ

ԼՈՆՏՈՆ, 27 օգոստոս.— Հիվէքուո-մէն կը հեռագրեն Տէյլի Թէլէկրաֆի թէ Քըրւկէր նախագահը յայտարարեր է որ իրաց կացութիւնը փոխուած չէ, Անգ-լիոյ կառավարութեան ընթացքէն զատ։ Ցետոյ Քըրւկէր նախագահը յարեր է.— «Գձուձ և դիւական ստութիւն մըն է այն լուրը թէ երկու հանրապետութիւն-ները դաւաճանութիւն մը ըրած ըլլան՝ հարաւային Ափրիկէի մէջ Անգլիոյ տէ-րութեան դէմ։ Տեւական հաշտութիւն մը միայն սա երկու հիմերուն վրայ կարելի է կնքել.— Երկու հանրապետութեանց ան-կախութիւնը և կատարեալ ներում Ափ-րիքանտէրներուն համար։»

ԲԻԲԹԱՈՒՆ.— Լորտ Միլնէր հօս հա-սաւ։ Բաքի դպրատան ուղերձի մը պա-տասխանելով, Թրանսվալի ու Օռանժի կուսակալը յայտարարեց թէ Անգլիոյ մէջ իրեն եղած ընդունելութիւնը որ և է կասկած չի թողուր բրիտանական կառա-վարութեան ու ժողովուրդին անդառնա-լի որոշմանը վրայ՝ չորունեկալու հարա-ւային Ափրիկէի մէջ սկսուած քաղաքա-կանութիւնը։

—Ափրիքանտէրներու դաշնակցութեան նախկին պետ և Բարկլըսայ Խորհրդա-րանին անդամ Պ. Մէրիման ձերբա-կալուեցաւ իրեն սեփական ագարակին մէջ։ Պատուոյ խօսք տուաւ տակէ չհե-ռանալու։

ԲՐԷԹՈՐԻԱ. — Բէմիրլիէն Կրիքուա-թաուն գացող անգլիական փոխադրա-խումբ մը, օգոստոս 24ին Ռովիքորէյի մօտ յարձակում մը կրեց Պօէրներու կող-մէ։ Անգլիացիները դիմադրելով ինը Պօէր սպաննեցին և 23 ալ վիրաւորեցին։ Փո-խադրախումբը Կրիքուաթաուն հասաւ, առանց ուրիշ դէպքի։

ԿՐԱՖՐԷՆԷՖ.— Քանոէպուրի մէջ ձեր-բակալուած երկու ուրիշ ըմբոստներ, ո-րոնք անգլիական զինուորներու վրայ կը-րակ ըրած ըլլալնուն համար ամբաստան-ուած էին, մահուան դատապարտուեցան։

ՌՈՒՍԻՈՅ ԿԱՅՍՐԸ

ԲԵՏԵՐՍԲՈՒՐԿ. — Նովայէ Վրէմիա կ'ըսէ թէ պէտք չէ որ և է մասնաւոր նպատակ վերագրել Ռուսիոյ կայսեր Ֆը-րանսա ուղեւորելուն։ Նիքոլա Բ. Տան-ցիկ ու Քոբէնհակ ալ պիտի երթայ, ուս-տի պէտք չէ մասնաւոր բան մը վերագրել անոր ուղեւորութեանը, մանաւանդ որ անցեալ տարի այդ ուղեւորութիւնը ար-դէն որոշուած էր սկզբունքով։

ՑԱՆԿԱՐԾԱՄԱՀ

ԲԷՇԹԱ.—Պ. ժօզէ Աթոլետս, պաշ-տօնեայ ծանօթ Ուէծիին, որ Կ. Պոլսէն Պէրլին կ'ուղեւորէր, հօս յանկարծամահ

եղաւ։ Միջրոպարանական քննութենէն հաստատուեցաւ որ մահուան պատճառը կարելի չէ ժանտախտի վերագրել, այլ տեսակ մը թոքախտի (փթիզիք կրօնիւ-լեօզ)։

(Աժանս Նասիոնալ)

ՖՐԱՆՍԱ ԵՒ ՌՈՒՍԻԱ

ԲԱՐԻԶ, 27 օգոստոս.— Ռէյմսի մօտ կատարուելիք մեծ զօրահանդէսէն ետքը, Ցարը ու Պ. Լուպէ պիտի այցելեն Ռէյմսը։

ԼՈՆՏՈՆ.—Թայմզ կ'ըսէ թէ Ցարուհին չպիտի կրնայ Քոմբիէնը (Ֆրանսա) եր-թալ հիւանդութեան պատճառաւ։

ԲԱՐԻԶ. — Էնթրանժիժան կ'ըսէ թէ Պուատէֆռ զօրավարը պիտի վերահաս-տատուի իր հրամանատարութեան պաշ-տօնին մէջ Ցարին Ֆրանսա հասնելէն առաջ։

—Մաթէն անկարելի կը նկատէ ա-րագրիչներուն ներում շնորհուիլը, յայ-տարարելով թէ տրէյֆիւ հակառակ պիտի ըլլայ արդի Դոկլէժին քաղաքականու-թեան, որուն կ'երեւայ թէ յոժ կու տայ Ցարը։

ՊԵԼՃԻՔԱՅԻ ԹԱԳՈՒՈՐԸ

ՊՐԻՒՍԷԼ.—Կ'ըսուի թէ Լէօբոլտ թա-գաւորը Տաւնկէրք պիտի երթայ։

ՊՈՀԷՄԻՈՅ ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆԸ

ԲՐԱԿԱ.— Պոհէմիոյ Խորհրդարանը լուծուեցաւ։

ՁԻՆՈՒ ԴԵՊՔԵՐԸ

ԲԱՐԻԶ.—Չին գտնուող միջազգային զինուորներուն թիւը նորէն պիտի զեղ-չուի։

ՔՈՆԿՕ

ՊՐԻՒՍԷԼ.—Հեռագիրները կը ծանու-ցանեն թէ պելճիքական սպարին Քոնկոյի բնիկ զինուորներուն մէջ նորէն ըմբոստ-ութիւն ծագեր է։

ԱՒՍՏՐԻԱ ԵՒ ՌՈՒՍԻԱ

ՎԻԷՆՆԱ.— Ռուսիոյ զինուորներուն Ռումանիոյ սահմանագլուխին մօտ համա-խմբումը մտահոգութիւն կը պատճառէ Աւստրիոյ։

ՍԱԿԱՐԱՆ

Գիները թէև չեն բարձրանար բայց հաստատ կը բռնուին. իսկ անցեալ շաբ-թուան անկումները ինչպէս տեսնուեցաւ վաղանցիկ էին, որոնք երբեմն տեղի կ'ու-նենան առանց կարեւոր պատճառ մը ու-նեցած ըլլալու, արդիւնք՝ Եւրոպա-յի սակարանական ֆուլիխներու՝ յե-րիւրած և չհիմնւ լուրերուն, ո-րոնց մասնագիտութիւնն է այս պարա-գան. մանաւանդ ներկայ հանգամանք-ներու մէջ, երբ Ցարը Ֆրանսա կ'երթայ արդէօք ի՛նչ փուճ ընկոյզներ պիտի գը-լորին. գիներուն վրայ ազդելով՝ օգ-տուելու համար, թէեւ շատ անգամ «նե-տած քարերնին նպատակին չի հասնիր»։

—Ինչպէս որ երկուշաբթի օրը մեզ Ս. Աստուածածնայ տօնին համար գոց էր Ղալաթիոյ Սակարանը՝ այսօր ալ յու-նաց Աստուածածնին համար գոց է։

ԴՐԱՄԱՏՈՒՆ
ՁԻԼՕԱՆԻ ԵՒ ԱՆՏՐԻԱՍ
Թիւ 23, Կոլոմբօ, Սոխուճանն ըսմաց

Ցիշեալ դրամատունը, որ իր գործառ-նութեանց ճշգրութեամբը և ուղղամտու-թեամբը ծանօթ է մեր հրապարակին վը-րայ. Ղալաթիոյ և եւրոպական սակարան-ներու ամէն տեսակ արժէթուղթերու բըրայ գործեր կը կատարէ։ Այլեւայլ ար-ժէթուղթեր կանխիկ կը գնէ և կը ծախէ մեծաքանակ թէ փոքրաքանակ։ Արեւել-եան Ռումէլիի երկաթուղիի Ընկերութեան բրօմէսներ հրապարակ կը հանէ որոնք հե-տեւեալ գիներով կը ծախուին.

Ամբողջ	7 ½	ղրուշ
Կէս	5	»
Քառորդ	3	»

Նաեւ համաձայնած ըլլալով Իզմիրի կա-միւթիէ արհեստից թարժարանին վիճակա-հանութեան ձեռնարկներուն հետ, այդ վիճակահանութեան տոմսակները կը ծախէ, հետեւեալ գիներով.

Ամբողջ	80	ղրուշ	
Կէս	40	»	
Քառորդ	20	»	
Մէկ ութերորդ	10	»	693

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ
ԲԻՐԷԱՅԻ
Ս. ԵՒ Ի. ԵՒ Ա. ՄԵԴԱՔՍԱ
ԳՈՆՑԱՔԻ ԳՈՐԾԱՐԱՆԻՆ

Պատիւ ունինք տեղեկացնելու Օսման-եան կայսրութեան մէջ գտնուած մեր բո-լոր յաճախորդներուն, որ մեր ապրանաց վաճառման համար ԸՆԴՀ. ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ մը հաստատած ենք, Ղալաթիա, Մումհանէ ճամբէսի Ղալաթա-Խան Թիւ 9, Տնօրէ-նութիւնը յանձնելով մեր լիազօր ներկա-յացուցիչ

Պ. ՍԹԻԼԵԱՆՈՍ ՍԱՑԵԱՆԻԻ

Հետեւաբար կը խնդրենք մեր պատ-ուարժան յաճախորդներէն նշանակել վերոյիշեալ հասցէն, ուր յառաջիկային ա-պրանքները պէտք է ըլլան։ Մեր ար-տադրութեանց ունեցած համբաւին և մեծ վաճառման հետեւանօք, կեղծերը խիստ շատ են, բայց դիւրին է խարդախու-թիւնը երեւան հանել, բաւական է որ գնողը պահանջէ թուրքերէն, յունարէն և Ֆրանսերէն լեզուաւ պանտըրոլը, որ կը կրէ կայս. պալատան քիմիագէտ Պ. Ս. Լ. Սինկրոսի կնիքը և ստորագրութիւնը. պանտըրոլը էթիքէթին վրայէն կը սկսի, և շիշին բերանին քաբսիւլը կը ծածկէ, Նաեւ մեր ստորագրութիւնը կրող ուրիշ մէկ պանտըրոլ մը սոյն քաբսիւլին բոլոր-տիքը փակցուած է։ Միանոյն պարագա-յին չենք մոռնար նաեւ յիշեցնելու մեր յաճախորդներուն որ մեր գործարանը մի-միայն գոնեաք արտադրելու մասնագի-տութիւնը ունի։

11—36 Ս. ԵՒ Ի. ԵՒ Ա. ՄԵԴԱՔՍԱ

ԱԳԱՌԻԿ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

Կահաւորման յատուկ ամէն տեսակ ապրանաց

Ղալաթա, Թիւնէլին քովը Մէրթէպանի փողոց, Իղէթ Բաշա խանի կից, Թիւ 16

Նոր հաստատուած սոյն մթերանոց-ներուն մէջ կը գտնուին անգլիական գորգեր, տոքումա և Թաւշեայ գոր-գեր, «քէչէ»ներ, «Թիւլ» վարագոյրներ, սպասներ, քոռնիշներ, գեղենի մուշամ-պաներ և զանազան տեսակներով ճոխ կերպասներ, մանճակալներ, աթոռներ ու հայելիներ։ Կը վաճառուի յարգոյ հա-սարակութեան չափ դիւրամատչելի պայմաններով։

ԱՄՍԱԿԱՆ ՎՃԱՐՄՈՒՆՔՈՎ

635 ՎԵՐՋՆԱԿԱՆ ԳԻՆ

ՏՈՔԹՈՐ Կ. ԱԹԱՆԱՍԵԱՆ որ տաս-ներհինգ տարիէ ի վեր իբր Բժիշկ, Վիրա-բոյժ և Մանկաբարձ իր յաջողակութեամբ, գոհ ըրած էր հասարակութիւնը, վերջերը ուղեւորութիւն մը ըրած է Եւրոպան յատկապէս մօտէն ուսումնասիրելու հա-մար արդի վիրաբուժական գործողու-թեանց վերջին կատարելագործեալ դրու-թեանց ամէն մանրամասնութիւնները (techniques), և յաջորդաբար Եւրոպայի գլխաւոր բժշկական կեդրոններուն՝ Է-ՏԻՆՊՈՒՐԿԻ, ԼՈՆՏՈՆԻ, ԲԱՐԻԶԻ ԵՒ ՎԻԷՆՆԱՅԻ հիւանդանոցներուն մէջ ժա-մանակիս էն նշանաւոր վիրաբոյժներուն կատարած գործողութիւններուն որուն հետեւելով՝ ուսումնասիրած է, մանաւանդ կանանց ներքին գործարաններու, և ո-րովայնի վրայ կատարուած ամէն գործո-ղութիւնները (Laparotomie), և ասոնց համար պէտք եղած գործիքներն ալ հո-գալով վերադարձած է այժմ իր բնակա-վայրը՝ ԻԶՄԻՐ։ Ուստի պատիւ ունիմ-նուցանել յարգոյ հասարակութեան թէ պատրաստ է դարմանելու իրեն դիմող ա-մէն հիւանդները. կատարել ամէն տեսակ վիրաբուժական գործողութիւններ մարմնոյ որ և է մասին վրայ։ Կը տեղաւորէ կոտ-րած և խախտած (բրբէ, չբրբէ) ոսկոր-ները նորագոյն մեթոտներով։ Մասնա-ւորապէս յանձն կ'առնէ դարմանել ԿԱ-ՆԱՆՑ ծննդական գործարանաց հիւան-դութիւնները՝ ժամանակիս էն կատարե-ագործեալ կերպերովը։

Ամէն Ուրբաթ օր ձրի կը դարմանէ աղքատաց ԱԿԱՆՋԻ ՔԹԻ և ԿՈԿՈՐԴԻ հի-ւանդութիւնները և վիրաբուժական գոր-ծողութիւններ կը կատարէ։

486 70—100

ԲԱՐՁՐԱԳՈՅՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ
Պարտիզակ

Վարժարանիս նոր տարեշրջանը կը սկսի Սեպտ. 11ին Դշ. (Ն. Տ.)։ Գիշերօ-թիկ աշակերտներ կը վճարեն տարեկան 16 ոսկի Օսմ., 8 ոսկի Սեպտեմբեր ամի-սին և 8 ոսկի ալ Ցունվարի մէջ։

Աւելի տեղեկութիւններու համար դի-մել վարժարանիս գործակալ Գէորգ էֆ. Գարմիրեանի, Թիւ 10, Րուսիխա խան, Քիւրքճիլէր, Մեծ Շուկայ, Պոլիս։

11—15

ԴԳՈՐԻ ՄՕՌԻԻ ՁԿԱՆ ՕՇԱՐԱԿ

Կ. Պոլիս, 18 սեպտ. 1888

Պարոնայք Սգող եւ Պոուն,

Ցորմէ հետէ սկսած եմ գործածել ձեր Սգողն օշարակը, միշտ լաւ արդիւնքներ ունեցայ ման-կանց խուլային եւ անարիւնութեան հիւանդու-թեանց քանի մը դէպքերու մէջ։

Իմ կարծիքս է թէ այս հաճոյ եւ յաջող պատ-րաստութիւնը միշտ նախամեծար համարուելու Մօռիւ ձկան իւղէն եւ կը յանձնարարեմ զայն։

ՏՐ. Ա. ԱՆՏՐԷԱՍԵԱՆ
Նախկին բժիշկ Օսմանեան բանակին

ՏՐ. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ
ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ-ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ
396, Մեծ փողոց Բերա, 396
Տեսնել 4րդ երես
Պոլսոյ կողմը մասնաճիւղ չունինք

ԻԼԱՆ
Բուրսա վէ Թէլէկրաֆ Նէզարէթինէն

Լէհճէտէն ճիհաէէ 1045 քիլոմէթրոլըգ խաթթ իչուն քիւչաւ օլունաճագ 10 մէթ-րէզին մէսաֆէ թէէսէսի ճիւմլէսին-տէն օլան 22 տանէ մօրսի մաքինասը իլէ 4 տանէ թրանսլաթօր մաքինասը վէ 47 թագըմ չավուշ թագըմը վէ 1000 տանէ լագլանճա թագըմը վէ 1200 մէթրօ պի-լաւը հաբէնէ մախսուս լասթիքլի թէլ Սանտատան Բրիմէ վէ Բրիմէտէն 60 քի-լոմէթրօ Պասէնտէ վադը Ագ վէ Ագատան 60 քիլոմէթրօ մէսաֆէտէ պուլունան Թուղրա գասաբ 240 քիլոմէթրօլըգ թէմ-տիտ խաթթը Թէլէկրաֆ խաթթը իչուն լիւզում կէօրիւլէն 24000 քիլոկրամ 4 մի-լիմէթրօ Թիմուր Թէլ իլէ 3240 տանէ ախչապ տիրէկ մախսուս Սիմէնս իզօ-լաթէօրը վէ 360 տանէ Թանտըրընըն հէբ մէսաֆէսի միւթահիտէ այրը օլարագ տօղրուճա Հասէյտանտ Թէսլիմ օլունմագ շարթը իլէ վէ բուսթա խաթմաօթը իչուն լիւզում կէօրիւլէն 60 Թօնօ Նիւքէսըլ մատէն քէօմիւրինին մէվգըի միւնագա-սաէ վազ օլունտուղը կիպի այրիճէ նէզարէթ իլէ ագլամընըն չիթաշէսինտէն օլան 5 պին քիլոկրամ մանկալ քէօմիւր իլէ 180 չէքի կիւրէկէն հաթապը մէվգըի միւ-նագասաէ օլուպ կէչէն հէրը աղուսթօ-սըն 9ընճը կիւնի ինհալէի գաթիէսինին իճ-րասը մուգարրէր օլունտուղը էվվէլճէ ի-լան իտիլմիշ իսէ էնէ ֆիաթ մունասիպ պու-լունամատըղընտան տօլայի միւնագասա հաթապ իլէ քէօմիւրին չէքըլմէսինէ րու-մինին 16ընճը բէշշէմպէ կիւնի ինհալէի էվէլիէ վէ 18ընճը ճումա իրթէսի կիւնի 100տէ 5 թէմինաթ իլէ ինհալէի գաթիէ-սինին իճրասը մուգարրէր օլտուղունտան պուլունան մունագըզ կէօրիլսէ էշխասըն իթիասըն Թալիպ օլանլար նիւմունէ վէ շէրայիթինի կէօրմէք վէ տահա զիատէ Թաֆսիլաթ ալմագ վէ միւնագասաէ տախիլ օլմագ իչուն էվէլ էմիրտէ եւմը ու Թէսվի-նատ ագաիտ վէ եախօտ Տէրսաատէ Թիճարէթ օտասը իլէ մագամիւլաթ մու-հասեպէսինէտէ մուրաճաաթ քէֆալէթը գավիէլէրինի համիլէն ճումատան մաա-տա հէր կիւն Թէլէկրաֆ վէ Բօսթա նէ-զարէթէ մէճլիսը իտարէսինէ միւրաճաաթ էյլէմէլէրի իլան օլունուր։

Ֆի 14 աղուսթօս 317

ԴԻՇԵՐՕԹԻԿ ԵՒ ՑԵՐԵԿԱՅ
ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

Սէն Պէնուա (Ֆրէրներ) ի Կալաթա
Սէն Ժոզէֆ (Ֆրէրներ) ի Գատըգիւղ

Ծնողաց խնամքի մայրենի լեզուի դասաւանդութեան, Հայ ուսուցիչներ՝

763 3—10

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԱՂՋԿԱՆՑ ՔՈԼԷՃ
ՍԿՈՒՏԱՐԻ

[illegible]

...տի ուսնելոյ սեպտեմբեր 4)17ին։ Դիշերօթիկ աշակերտուհիք կը սպասուին սեպտ. 3)16ին։

Աշակերտաց ընդունելութեան համար պէտք է դիմել Նամակաւ առ տնօրէնուհին, Տոքթ. Բաթրիկ, Պոլիս, ամերիկեան Պայպըլ Հաուզի միջոցաւ, կամ սեպտ. 1)14է վերջը վարժարան դիմելով։ 7—12

MIRACULOUS SKIN OINTMENT

ՄՈՐԹԻ ՀՐԱՇԱԼԻ ՍՊԵՂԱՆԻ ՄԸ

Այս սպեղանին, որուն բուժիչ արդիւնքները իսկապէս հրաշալի են, բուսային նիւթերէ պատրաստուած է։ Մինչեւ հիմա հասարակութեան մատուցուած դեղերուն մէջ լաւագոյնն է ասիկա իր տեսակին մէջ։ Ստուգապէս կը բուժէ բոլոր մորթային հիւանդութիւնները։ Իբր ազդեցիկ դեղ կը գործածուի աչաց և չափահասներու աչքի բորբոքման և առհասարակ բորբոքման և բաղցկեղի դէմ։ Կը բուժէ ամէն կարգի վէրքեր, ինչպէս նաև կեղերը (ulcères), պալարները (չիպան), բորբոքում ուռերը, ուռոյցը (tumeur), մորթին դուրս տալը (éruption), խոյլը (սրաճա), կուրծքի ցաւերը, ոտքի դառնալը, մէջքի ցաւը, վիզը բռնուիլը, յօդացաւը, մկնացունցը (tic), յօդակապերու տկարութիւնը, կեղակը (մարիա), ճղքուածները, ճարդաուքները, ճեղքուածքները, տրիւնբրութիւնը, ցուրտէն առաջ եկած ճաքռտուքները, վէրքերը, ուռած եւ սեւցած աչքերը, մորթախտ, մատնաշուքեր, վարդախտի ճաքերը, մորթային ճաքերը։

Մորթի այս հրաշալի սպեղանին աչքի հիւանդութեանց և վէրքերու համար լաւագոյն սպեղանին է։ Կը գեղեցկացնէ մորթը։ Միշտ օգտակար արդիւնքներ առաջ կը բերէ հետեւեալ հիւանդութեանց մէջ, երբ միւս բոլոր դեղերը և բժիշկները չեն կրնար բուժել զանոնք. ճիրաքափութիւն (սաչգըրան), օձացաւ (երյանճըգ), արիւն (բէմբէյի) բորոտութիւն, փոքր պզտուկներ, կարմրութիւններ, ածելիի վէրքեր եւն. եւն.։

Այս սպեղանին պէտք է գտնուի ամէն տան և նաւերու մէջ։ Իւրաքանչիւր թիթեղէ տուփին գինն է 3 շիլին 6 բէնս։ Այս սպեղանիին յանձնարարութիւն ընողները պէտք է դիմեն ցամաքային Եւրոպայի միակ գործակալ Պ. Եմմընս Քարբոնեայի վաճառատունը, որ կը գտնուի Կալաթա-Շիշլի Թրամուէյի գիծին կայարանին մօտ, Կալաթա, Վոյվոտա փողոց, թիւ 95-96։

ՏՈՔԹԷՕՐ Ե. ԱՐԱՊԵԱՆ
Տանօր առամնաբոյժ Բարիզի
Ի Սէթէ ըր Բերա, թիւ 1

Ամէն օր կ'ընդունի ժամը 4էն 10 (Ք. Թ.)։ Բշ. և Ուրբ. կէս օրէն առաջ Սիրքէճի դեղարան Նալբանդ։ Կիրակի օրերը ժամադրութեամբ։

Աղքատաց ձրի 490

Մ Ս Ս
ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Լիվերփուլի, Գօրքայի, Միլֆորտ-Հէյվընի և Նիւ-Եօրք թեւ [illegible]

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
[illegible]	3000	[illegible]	1509
[illegible]	3000	[illegible]	2400
[illegible]	3000	[illegible]	2250
[illegible]	3000	[illegible]	2251
[illegible]	3000	[illegible]	2060
[illegible]	3000	[illegible]	1509
[illegible]	2509	[illegible]	1509

Դիմել առ Ժ. Վ. Վիթթըլ և Ընկ. [illegible] խան
[illegible] և Ընկ.
194 81, [illegible]

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ 1884ին
ՀԱՆՐԱԾԱՆՕԹ ՇԱՊԻԿԻ ԳՈՐԾԱՐԱՆԱՏԷՐ
ԱՐԴԻՒՆԱԲԵՐ ՄԵՐ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ
Մ. ՏԷՐ-ԴԱՒԻԹԵԱՆ
Թիւ 85 — Կալաթա, Վոյվոտա փողոց — Թիւ 85

[illegible]

ՏԻԳՐԱՆ ՈՐՈՒՍԵԱՆ

NEVRALGIES Անգար, Ստամոքսի կծկում, Անարիւնութիւն և բոլոր ջղային հիւանդութիւնները մէկ ժամուան մէջ կը բուժուին շնորհիւ Տոքթէօր CRONIER-ի ՀԱԿԱՋՂԱՑԱՒԱՑԻՆ ԴՆԴԱՀԱՏՆԵՐՈՒՆ
Տուփը 3 ֆրանք, համբու ծախք չառնուիր Paris, դեղարան Robriquet, Monnaie փողոց թիւ 23։ Կը ծախուի նաև բոլոր դեղարաններու մէջ։

ՍԻՆ ՔԷՐ
ՀԱՑԹԱՑԹԻՉ ԿԱՅՍ. ՊԱԼԱՏԱՆ
Ժ. ՆԱՑՏԼԻՆԿԷՐ

Սինկէրի կարի մեքենաները զուտ անգլ. պղպղատեայ տոկունութեամբ այն քան գնահատուած են որ աշխարհիս ամէն կողմը տարածուած են, և բոլոր ընտանիքները, դերձակներն ու կօշկակարները լոկ Սինկէրի մեքենայ սկսած են գործածել։ Սինկէրի Ընկերութիւնը ցարդ 400է աւելի պատուոյ վկայական և շքանշան ստացած է բոլոր ցուցահանդէսներու մէջ։

Արեւելքի մէջ Սինկէրի մեքենաներուն միակ ներկայացուցիչն է Մ. Ժ. Նացտլինկէր, որ բովանդակ Թուրքիոյ մէջ մասնաճիւղեր հաստատած է։

Սինկէրի մեքենաները կը վաճառուին՝ ԲԵՐԱ, Շիշլի համբայ, Ղալաթա Սէնթ Պիէռ դիմաց։

ՂԱԼԱԹԱ Սինկէր խան, Թիւնէլին առեւ. Թրամվէյի կայարանին դիմաց։

ՍՏԱՄՊՕԼ Սուլթան Համամ թիւ 2. Սուլթան Պայազիտ Թրամվէյի Սթասիօնին դիմաց թիւ 13։

ՌԻՒՄԱԹԻԶՄԷ ՏԱՌԱՊՈՂԻ ՄԸ ՆԱՄԱԿԸ

Աղնիւ ընթերցողք,

Ձեզի ծառայութիւն մատուցանելու նպատակով գրեցի այս կարեւոր Նամակս, ուշադրութեամբ կարդացէ՛ք կ'աղաչեմ։

Ես՝ ռիւմաթիզմի տանջանքներէն յուսահատած դժբախտ մըն էի, կեանքիս մեծագոյն մասը, ցաւերով, խոստումներով, խիթերով կ'անցնէի, յուսահատելու աստիճան տառապանքով։ Շատ անգամ անդամալուծի երեւոյթ կ'առնէի, անկարող կ'ըլլայի աջէն ձախ դառնալ. Թեւերս, թիկունքս ու սրունքներս կը փառնային, այնչափ սաստկութեամբ կ'ազդէր ռիւմաթիզմը ամբողջ կազմուածքիս վրայ։

Մեծահռչակ բժիշկ մը որ ռիւմաթիզմի (յօդացաւի) մասնագէտ էր, ՏՕՔԹ. ԼԱՄՕԻ ԱՐԻՒՆ ՇԻՆՈՂ ԵՒ ՀԱԿԱՌԻՒՄԱԹԻԶՄԱՅԻՆ ՊԱՆԵՕԻ ԴԵՂԸ, յանձնարարեց ինծ։ Ես որ բազմաթիւ փորձերէ յուսահատած էի, թէեւ քիչ մը կասկածով բայց վերջապէս շիշ մը գնեցի։ Գինը սուղ թուեցաւ աչքիս, բայց առաջին պանեօն ընելուս պէս, ցաւերս հոն դադրեցան ու սկսայ ազատ շունչ առնել։ Ցետոյ ամէն երկու օրն անգամ մը 40 աստիճան տաք ջուրի մէջ կէս ժամ չափ պանեօ կ'ընէի ՏՕՔԹ. ԼԱՄՕԻ ԱՐԻՒՆ ՇԻՆՈՂ ԵՒ ՀԱԿԱՌԻՒՄԱԹԻԶՄԱՅԻՆ ՊԱՆԵՕԻ ԴԵՂՈՎ։ Տասներկուերորդ պանեօին կատարելապէս բժշկուեցայ և հիմայ այն օրէն ի վեր ողջ առողջ ճանգիստ կեանք կը վարեմ, միայն ամիսը մէկ պանեօ կ'ընեմ, հիւանդութեան վերադարձին դէմ նախազգուշութեան համար։ Այս առաւելութիւնները վայելելով, համոզուած եմ որ ռիւմաթիզմի ամէնէն աժան դեղը ՏՕՔԹ. ԼԱՄՕԻ ԱՐԻՒՆ ՇԻՆՈՂ ԵՒ ՀԱԿԱՌԻՒՄԱԹԻԶՄԱՅԻՆ ՊԱՆԵՕԻ ԴԵՂՆ է, որով՝ հիւանդութիւնը հիմնապէս կը բուժէ։

Նիս 1899 մարտ 15 ԱԼՊԵՐ ԺՕԶԷՖ

Sofp. Լամօի արիւն շինող հակառիւմաթիզմային պանեօի դեղը, ամէն մեծ դեղարաններու և դեղավաճառանոցներու մէջ կը ծախուի։ 652 26—30

ԼԱ ՆԻՒ-ԵՈՐՔ
ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԿ.
Ամենածին Միջազգային Ընկ. ի
Կենաց վրայ ապահովագրութեան
Տնօրէնութիւն յեւրոպա

Բերիչ 1 և 3 Լը Բէյթիէ փողոց (Պալաթա աղ Ք'Իդալիէին անկիւնը)։

Զուտ փոխադարձ շահերը կը պատկանին Ընկ. ԱՄԲՈՂՋ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԵԱԼՆԵՐՈՒՆ։

1900 Յունուար 1ին ամբողջովին երաշխաւորուած պատրաստ գումարն է ՄԷԿ ՄԻԼԻԱՐ 359 ՄԻԼԻՈՆ Ֆր.։ Ապահովագրութիւն որ կը բանի 6,230,000,000Ֆր.։ Ընկերութեան հիմնուելէն ի վեր՝ 1845՝ ապահովագրեալներու վճարուած՝ մէկ միլիառ 660 միլիոն.

ՆԻՒ ԵՈՐՔԻ ընդհանուր ապահովագիրը (բոլիս) աւելի շատ առանձնաշնորհումներ և առաւելութիւններ կընծայէ ապահովագրելոց քան ուրիշ ընկերութեանց պայմանագիրը։ Նիւ-Եորքի ապահովագիրն առարկելի չէ բնաւ, և յանձնման թուականէն սկսեալ կերաշխաւորէ արհեստի, բնակութեան և ճամբորդութեան յօժարակիր բոլոր վտանգներն և մահուան ամէն պարագաները. առանց բացառութեան, նոյն իսկ պատերազմի պարագային։ Ապահովագիրն իրաւունք կու տայ տարուէ տարի փոխառութիւններ ընել, որոնց գումարը նշանակուած կըլլայ կանխաւ Ապահովագրութեան մուրհակին մէջ։ Առաջին տարեվճարէն սկսեալ, ապահովագրուողին համար իրաւունքէ անկում չկայ։ Ընդհանուր ապահովագիրը կ'վճարուի ի դէպ մահու ապահովագրեալ անձին ըրած բոլոր մասնաճճարներով, ինչպէս նաև ապահովագրեալ դրամագլխով և հարիւրին չորս երաշխաւորեալ տոկոսով։ Աւելի ընդարձակ տեղեկութիւններու համար դիմել առ.

Տնօրէնութիւն ի Թուրքիա
Ժ. ՕՒ. ՀՈՒԻԹՕԼ ԵՒ ԸՆԿ.
Բենէկ-Պասաճիքրակ
192 Ա. ՋՈՒՀԱՃԵԱՆ
Կալաթա Վէթալիս խան փողոց [illegible]

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ 1832
Տ՛Ր Ս. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ
ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ-ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ
396 ՄԵԾ ԹՈՊՔԱ ԲԱՐԱ 396

[illegible]

197

ԱՆԳԼԻԱ
Հիմնեալ 1858ին
ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՄԷՋ ԳՏՆՈՒՈՂ ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆՑ ԱՄԵՆԷՆ ՀԻՆԸ ԵՒ ԱՄԵՆԷՆ ՏԻՐԱԿԱՆԸ

Երաշխաւորութեան գումար Ֆր. 168,000,000 | Վճարեալ գումարներ Ֆր. 277,600,000

Պայմանին և Տեղեկութեանց համար բնդհանուր գործակալ
ՍԻԿՖՐԻԴ ԱՏԼԷՐ

Սթամպոլ Ապաւս Էֆենտիչիա

EMULSION SCOTT
ՍԳՕԹԻ ՕՇԱՐԱԿԸ

Գործարանին նշանը

Միակ միջոցն է որով կարելի ըլլայ [illegible] և խօֆօսֆիթը։ Խիստ հաճելի է [illegible] մարսողութեան կ'օգնէ։ [illegible] ՍԳՕԹԻ ՕՇԱՐԱԿԸ կը յանձնարարեն [illegible] համար
ՀԻՒԾԱԽՏԸ, ԽՈՑԼԸ [illegible]
ԱՆԱՐԻՒՆՈՒԹԻՒՆԸ, [illegible]
ՄԱՆԿԱՆՑ ՈՍԿՐԱԹԵՐՈՒԹԻՒՆԸ,
ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՎԱՏՈՒԺՈՒԹԻՒՆԸ,
ԹՈՔԻ ՏԿԱՐՈՒԹԻՒՆԸ, ՀԱԶԸ,
ՀԱՐԲՈՒԽԸ, ՆԻՀԱՐՈՒԹԻՒՆԸ,
և ՄԱՆԿԱՆՑ ՎՐԱՅ ՅԱՐՁԱԿՈՂ
ԲՈԼՈՐ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ։

Կը ծախուի բոլոր դեղագործներուն և դեղավաճառներուն քով։

Գործակալ ի Կ. Պոլիս. ՀԱՄՄԷՐ ԵՒ ՀԷՒԸԼ 531

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ
ՀՌՉԱԿԻ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒ
Ընթացք Հուլի, Կ. Պոլսոյ և Օտեսայի

Անուանք	Թոնո	Անուանք	Թոնո	Անուանք	Թոնո	Անուանք	Թոնո	Անուանք	Թոնո
Ալպանօ	1069	Գոմօ	1497	Կօգօ	1011	Մալմօ	724	Բօզարիօ	186
[illegible]	2607	[illegible]	2906	[illegible]	1695	[illegible]	2275	[illegible]	1118
[illegible]	1541	[illegible]	895	[illegible]	775	[illegible]	2709	[illegible]	1722
[illegible]	2377	[illegible]	4211	[illegible]	1581	[illegible]	2557	[illegible]	1191
[illegible]	1332	[illegible]	287	[illegible]	2720	[illegible]	1057	[illegible]	1200
[illegible]	1364	[illegible]	2282	[illegible]	2600	[illegible]	1725	[illegible]	1323
[illegible]	1076	[illegible]	1712	[illegible]	595	[illegible]	2419	Թ. Ուիլսըն	1541
[illegible]	341	[illegible]	504	[illegible]	2254	[illegible]	1082	[illegible]	2327
[illegible]	4431	[illegible]	2464	[illegible]	2540	[illegible]	4100	[illegible]	1673
[illegible]	1671	[illegible]	1530	[illegible]	1080	[illegible]	4036	[illegible]	487
[illegible]	1237	[illegible]	1641	[illegible]	1053	[illegible]	1525	[illegible]	2429
[illegible]	1246	[illegible]	954	[illegible]	2807	[illegible]	1227	[illegible]	1914
[illegible]	1094	[illegible]	1828	[illegible]	1700	[illegible]	519	[illegible]	1239
[illegible]	2739	[illegible]	849	[illegible]	1063	[illegible]	2223	[illegible]	2394
[illegible]	1234	[illegible]	4583	[illegible]	2273	[illegible]	1662	[illegible]	1850
[illegible]	2697	[illegible]	2080	[illegible]	1642	[illegible]	1613	[illegible]	1300
[illegible]	4235	[illegible]	1343	[illegible]	2191	[illegible]	1789		

Իպրօ շոգենաւը, նաւապետ Ուտ, ընդհանուր վաճառքով Հըլէն մեկնած է ամսոյս 23ին և Սեպտ. 6ին հոս կը սպասուի։

Պլիօ շոգենաւը. նաւապետ Ծօնսըն, ընդհանուր վաճառքով այժմ կը բեռնաւորի ի Հըլ և Սեպտ. 10ին պիտի մեկնի ուղղակի Պոլիս գալու համար։

Դիմել առ գործակալս Տ. ՀԻԼՑ ԵՒ ՈՐԴԻ
Թիւ 22—24. [illegible] խան, Ղալաթիա 3

COMP RUSSE

NAVIGATION A VAPEUR ET DE COMMERCE
ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

[illegible]

[illegible]
Ն. ՔԱՇԻՓ ԵՒ ԸՆԿ.

[illegible]

175 Ֆրանք. [illegible]
516 Ֆ. [illegible]

ՔՈՒՆԱՐԴ CUNARD
ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ
[illegible] Լիվերփուլ և [illegible]

Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ
Իվէրնիա	18900	Սիլվանիա	5598
Սաքսոնիա	18900	[illegible]	4841
Լուքանիա	12952	Վէրլա	3229
Քամբանիա	12950	[illegible]	2945
Ուլթոնիա	8845	[illegible]	2932
Ումպրիա	8128	[illegible]	2855
Էթրուրիա	8120	[illegible]	2558
Սէրվիա	7392	[illegible]	2131
Աւրանիա	7269	[illegible]	1614

Շէրպուրկ շոգենաւը, նաւապետ Քէրպինս, ամսոյս 30ին ընդհանուր վաճառքով Լիվըրփուլէն հոս պիտի ժամանէ։

Դիմել առ ԺՕԼԻ և ՍԷՐԺԷՐ Joly et Sezger
[illegible] խան, Թիւ 6. 7. 8. [illegible]

ՖՐԵՏ. ԼԷՕԼԷՆՏ ԵՒ ԸՆԿ.
ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Լիվըրփուլ և [illegible]

Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ
[illegible]	10500	[illegible]	3500
[illegible]	10500	[illegible]	3500
[illegible]	10500	[illegible]	3500
[illegible]	9000	[illegible]	3500
[illegible]	9000	[illegible]	3500
[illegible]	9000	[illegible]	3500
[illegible]	8000	[illegible]	3500
[illegible]	8000	[illegible]	3500
[illegible]	8000	[illegible]	2000
[illegible]	5700	[illegible]	900
[illegible]	5700	[illegible]	800
[illegible]	5700	[illegible]	800
[illegible]	3500		

[illegible] 24 ժամ առաջ։

[illegible]
ԼԷՕՓՕԼ ԼԷՑՏՆԷՐ
Ղալաթիա, [illegible]
600 [illegible]

[illegible]

— 25 —

ՆԱՄԱԿԱՆԻ ԱՌ ՕՐԻՈՐԴՍ

14.

ՖԻԶԻԳԱԿԱՆ ԴԻՄԱԿ

Արդէն գիտել տուինք ա'յն անմասութիւնները՝ զորս սրամտութիւնը կրնայ գործել տալ իրչ'ծայրայեղութիւններով, իր խոստմանց նրբութիւններով կամ իր խայթոցներով, և ամենուին չեմ համոզուած թէ կրնայ հրապոյր ազդել ինծի, նոյ'իսկ եթէ փայլելով բաւականանայ փայլած ըլլալու համար, առանց վիրաւորելու ընկերը, առանց բամբասելու բացակաները։ Շատ կը սիրեմ ա'յն մանկամարդ աղջիկները՝ որոնք սրամտութեամբ օժտուած են, ա'յն սրամտութեամբ՝ որ մէկ կողմէ ձեզ կ'առաջնորդէ ու կը պահպանէ, և միւս կողմէ խօսակցութեան կ'ընծայէ այն հեշտ դարձուածքը, լաւ կացուածքի և կիրթ ճաշակի ա'յնրուբումը՝ զոր մարդ կը շնչէ լաւ խորհիլ և լաւ խօսիլ գիտցողներու ընկերութեան մէջ. բայց այն տղմուկը, այն շփոթը, այն պայթիւնները՝ որոնց կ'ակնարկէք, կը կրկնեմ, սիրելի օրիորդ, թէ երկիւղ կը պատճառեն ինծի։

Գիտէք Ֆրանսական այն առածը որ կ'ըսէ. պոյտին շուրջը դառնալ, այնպէս չէ՞։ Այս առածը կը նշանակէ տատամսիլ, պատիպատ դարձուածներով խօսիլ, շըրջասացութիւններ գործածել, որոշելէ առաջ իր սրտին մէջ եղածն ըսելու, և իր մտքին մէջ եղածն ընելու։ Լրջաբարոյ անձերու խօսքին նայելով, այս բացատրութիւնը բրուտի արհեստէն առնուած փոխաբերութիւն մըն է։ Իմ քմայքիս աննշունապէս հաճելի է յաւէտ առոր մէջ ակնարկութիւն մը գտնել կատուի մը մասին, որ կը սպասէ նպաստաւոր ժամուն իր թաթը պուտուկին մէջ դնելու, և անկէ դուրս հանելու ուժգին յորձանքով եռացող միս մը կտորը։ Կատաղութիւն պատճառող այդ խոշոր պղպջակները, ինչպէս նաև ջերմութիւնն ու ծուխը աւելի կը գրգռեն անոր անձկութիւնները։ Ո'չ միայն կրնայ ըլլալ որ կատուն տեսնուի, այլ նաև կրնայ այրել իր թաթը կամ ընչացքը։ Ո'չ մէկը կրնայ ինքնախաբ ըլլալ ի մասին ա'յն վտանգներուն՝, որոնց ինքզինքը կ'ենթարկէ կատուն։ Այդ գաղափարները չարունակ կը դառնան իր ուղեղին մէջ՝ մինչդեռ իր ամբողջ մարմինը, իր զգացած յուզումէն ուռած, քիթը օդին մէջ, պոչը շարժելով կը սլքտայ պոյտին շուրջը։ Ո՞րն է այն նպաստաւոր կողմը՝ ուրկէ պիտի կրնայ դիւրութեամբ տիրանալ միս կտորին։ Ե՞րբ պիտի գայ յորձանքի փորձ մը ընելու պատեհ վայրկեանը։

Արդ, սիրելի օրիորդ, երբ, այս նամակիս սկիզբը, կը խօսէի անընականութեան, արուեստականութեան վրայ, պոյտին շուրջը կը դառնայի. պահ մը առաջ կատուիս հետ անգամ մըն ալ դարձայ անոր շուրջը։ Պոյտը՝ որուն շուրջը կը դառնամ,—քանզի, ստուգիւ, աւելի լաւ պիտի ըլլար այս աղէտներուն վրայ չխօսիլ ձեզ,—ճշմարիտ պոյտ մըն է, առանց փոխաբերութեան և առանց մանուածապատութեան, այն է՝ ինչ որ Ֆրանսացիք նախամեծար կ'անուանէին պզտիկ պոյտ (le petit pot)։ Վերջնականապէս, մեր օրերն ալ պոյտին պարունակութիւն է կարմիր, կամ ճերմակ և կամ սեւ. գոյներու բոլոր իր այլազանութիւններով, երես ներկելու նողկալի գործիքն է։

Դո'ւք որ գիտէք բնականին և պարզին համար իմ ունեցած սէրս, պիտի ըմբռնէք թէ ի'նչպիսի սոսկում զգացի, երբ իմացայ, երբ իմ աչքերովս տեսայ թէ դեռատի աղջիկներ, զորս Աստուած օժտած էր թարմ, կաթնաթոյր, թափանցիկ և յստակ գոյնով, իրենց քիթը կը թաթխէին իրենց տիկին մամիկներուն պէս, պզտիկ պոյտերու փոշիներուն և իւղերուն մէջ։

Միայն սովորական թատրոններու և տօնավաճառի խեղկատակ թատրոններու մէջ չէ որ երեսները կը մրոտուին շպարով ու ալիւրով։ Կենցաղամոլ կիներ, նոյն իսկ դեռատի աղջիկներ հետեւած են աճպարարներու ընթացքին։ Ամէն տեղ դիմակաւորուհիներ կան հիմա. սրահներուն մէջ աւելի քան փողոցներուն մէջ։ Զարդարուիլ իր երիտասարդութեամբ և իր թարմ գոյներով, առկէ գեղեցիկ և հեշտ բան կա՞յ. այդ կը վայելէ գեղջկուհիներուն։ Բնութեան այն թաւշափափուկ գոյնը, երիտասարդութեան այն ծաղիկը, որ կը նմանի դեղձի փայլին և մաքրութեան, հիմա որ կենցաղամոլ դարձած են շատերը, այդ փոշիի խաւին տակ կը ծածկուին։ Բնութիւնը կատարած է իր ժամանակի շրջանը, կինը դարձած է անհամ, աննշան, հասարակ, տափարակ, միակերպ անգոյն, հնօրեայ վերջապէս, կորովէ և ազդեցութենէ զուրկ։ Նա այլեւս չունի ո'չ կարային սպիտակութիւնը, ո'չ բուստին կարմրութիւնը, ո'չ երենոսին ցոլքերը, ոչ ալ կիտուածին փայլը, և որովհետեւ կենցաղամոլ կինը իսկապէս այն պայմանով միայն կենցաղամոլ է՝ որ իր արուեստովը ու համբերութեամբ կը լեցնէ բնութեան թողած պակասները արդուզարդի մասնագէտներին լաւութեան մէջ կ'աշխատի դիւցազնական կորովով մը իր մարմինին տալու արծաթագոյն, ձիւնաշող, ցողափայլ, կաթնաթոյր, հիւսիսային, արեւակնային և գաղտակրափայլ գոյներ, իր երակներուն կապոյտը ցուցընելու, արտեւանունքին ծայրը քսելու, յօնքերը սեւցնելու, աչքերը փայլեցնելու և վերջապէս լուսափողփող նայուածք մը ստանալու, մէկ քիլոկրամ մազի այդ խոշոր շէնքով ծանրաբեռնուելու։

Դեռատի կին մը, որուն միամտօրէն կը յայտնէի իմ զայրոյթս, պատասխանեց ինծի. «Ի՞նչ կ'ուզէք. մեր հիանալի գոյները ինչպէս որ կը հաճիք անուանել, կը նսեմանան մեր պաղաներուն ու մեր տաք դրացուհիներուն ջերմ ու աշխոյժ շեշտերուն առջեւ. և մեր դիմագծերը, նոյն իսկ շատ սրտաչ'ոյ ենթադրելով, զանոնք կերպով մը կը ջնջուին, կը մարին հանդէպ ա'յն աչքերուն՝ որոնց փայլն այնչափ զգալի կերպով աւելցած է։ Սակայն և այնպէս չենք կրնար հաւանիլ անփոյլ, դեղնած և պառաւած դառնալու, քանի որ իրապէս մենք ենք ծաղկատիները, թարմերը ու սիրունները։»

Ահա՛ բաւական խիզախ փաստաբանութիւն մը։ Իրօք, յայտնի է թէ ջիմար պառաւի մը կամ ծաղրելի յաւակնոտուհիի մը քով, դեղին չըլլալու կամ գոնէ այդպէս չերեւնալու համար, պէտք է ըլլալ մէկուն պէս ջիմար և միւսին պէս ծաղրելի։ Ամենամեծ վնասն ընելով իր քսան տարիներու թարմութեան. այդպիսին այլեւս չպիտի երեւի պարահանդէսի, երեկոյթի, թատրոնի մէջ, առանց իր մատաղ դէմքը կոածուժի (tatouage), ծեփի կամ գոնէ ալիւրի ենթարկելու, և առանց իր ամբողջ մարմինը ա լա մոտ՝ ուէշալ փոշիով ալուրկելու։ Այդպիսին պիտի թագուցանէ իր ճշմարիտ հրապոյրները, և ըստ սովորութեան պիտի ընդունուի թէ պայծառ է՛ն ի յայտ բերած է զանոնք։ Սոսնձումի այս մոլութիւնը մէկն է այն առիթներէն՝ ուր մարդկային անմտութիւնը կարծէս ինքզինքը ցոյցնելու կու տայ իր ամենէն վառ պայծառութեամբը։

Թէ պառաւ կիներ, երբ յիմարաբար կը հրաժարին ճերմակ մազերու արժանապատուութենէն, իրենք զիրենք կ'ենթարկեն յաւիտենական երիտասարդութեան տանջանքին, շատ լաւ գիտեմ, ա՛ռաւ, քանզի միանգամ երբ կ'ընդունինք անոնց այդ յիմարութիւնը, կրնանք կարծել թէ անոնք կատարելապէս համոզուած են առոյգութեան ու պայծառութեան շող մը վերստացած ըլլալուն վրայ։

Անգիտակ չեմ թէ կիներու մեծագոյն մասը չեն ըսեր իրենց ճիշդ տարիքը. ատ տեսակ մը պչրանք է՝ ինծի համար անըմբռնելի. բայց կ'երեւի թէ պէտք է կին ըլլալ զայդ ըմբռնելու համար։ Երբ ալ Սապէ մորքիզուհին ուզեց իր բողոքը նայիլ տալ, վեց տարի պակաս ըսաւ իր տարիքը։ Օրիորդ տը Շալէ ըսաւ անոր. «Տիկին, կարելի չէ ձեր ուզածն ընել, եթէ ճշդիւ չըսէք ձեր տարիքը։»

(Շարունակելի)